Ніва

ISSN 0546—1960
ІНДЭКС 36671

БЕЛАРУСКі ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВІК

№ 21 (1567) ГОД XXXI БЕЛАСТОК 25 МАЯ 1986 г. ЦАНА 10 зл.

ЗА ЧЫМ ГАДОЎ

У арлянскі ГС завеў мяне арлянскі мастацкі калектыў. Узнік калектыў у Орлі адразу ў першы вызвалены год і з упартай настойлівасцю, перамагаючы ўсе перашкоды, прадуўжае жыць вось ужо сорак гадоў. Як бачым, даўгавечнасць, як рэдка у каго, толькі з Гарадком можа раўняцца. Выступаў калектыў у Любліне для прадстаўнікоў ПКВН, калі першы народны ўрад там яшчэ знаходзіўся. Выступаў на варшаўскіх пляцоўках у час фестывалю моладзі і студэнтаў у Варшаве, не гаворачы аб меншых здарэннях. Спяваюць арлянцы дагэтуль, аб'язджаюць рэгулярна вёскі гміны і ўсёй Бельскай зямлі.

Выступалі і ў канцэрце 30-годдзя БГКТ і „Нівы", як лаўрэаты. Меў і мае калектыў сваіх салістаў. І аж дзіўна, што ў сёлетнім конкурсе „Беларускай песні" не прыняў удзелу адзін з найвярнейшых сыноў беларускай песні Мікалай Лапух. Чаму?

Як то ў жыцці бывае, многія з тых, хто на пачатку ствараў калектыў, адыйшлі навечна. Даўно адыйшоў і першы нястомны яго дырыжор і музыкант, настаўнік ігры на рэдкіх інструментах — мандаліне, балалайцы, гітары сяміструнай, абаяльны чалавек Радыён Агіевіч. Змяняліся людзі. У калектыве спявалі ўнукі Р. Адзіевіча і іншых першапраходцаў. І дагэтуль жыве ў калектыве дух піянераў.

Стары калега Іван Кубаеўскі гаварыў-марыў пра Орлю, якая будзе! Гаварыў і пра шырокую інвестыцыйную і гандлёвую дзейнасць ГСу, пра падтрымку кіраўніцтва ГСу на чале з прэзасам Мікалаем Чыквіным культурнай дзейнасці ў мястэчку і асабліва пра спрыяльныя ўмовы, якія ствараюцца ў ГСе спевакам арлянскага калектыву. Бо так склалася, што большасць харыстаў працуе якраз у ГСе.

Мой візіт у арлянскі ГС быў прыемны. Не ўсе ўстановы цяпер ахвотна прымаюць журналістаў, часта ўвогуле не дапускаюць на сваю тэрыторыю, не даюць інфармацыі. Але ў Орлі мне хацелі паказаць і расказаць нават тое, што мяне не цікавіць (кожны ж журналіст мае свае зацікаўленні). На абшырнай тэрыторыі ГСу чыста і парадак, працаўнікі ветлівыя і кампетэнтныя. І што хачу падкрэсліць, у арлянскіх крамах, у сталовай, у бюро ГСу паміж сабой і з петэнтамі гавораць па-нашаму.

Захаваліся ў ГСе старыя дакументы, якія сведчаць аб тым, што новая сялянская сельскагаспадарчая арганізацыя — ГС „Самапомач хлопска" паявілася ў Орлі адразу ж пасля вызвалення мястэчка. Позняй восенню 1945 года камуністычныя і антыфашысцкія дзеячы чырвонай Орлі адразу прыступілі да арганізавання жыцця і розных мірных форм працы ў мястэч-

(Працяг на стар. 3)

НОВЫ АДДЗЕЛ БГКТ

20 красавіка г.г. адбылася раённая канферэнцыя БГКТ у Міхалове. З дакладам пра 30-гадовую дзейнасць БГКТ і „Нівы", а таксама аб заданнях нашай арганізацыі на бліжэйшыя гады выступіў намеснік старшыні ГП БГКТ Кастусь Майсеня.

На канферэнцыі быў створаны Міхалоўскі аддзел БГКТ. Праўленне аддзела складаюць: Уладзіслаў Васько — старшыня, Яўген Азябла — намеснік старшыні, Галіна Серада — сакратар, Апалінарый Верамейчык — скарбнік, Яўген Паплаўскі, Аляксандр Ваўранюк і Аляксандр Хлябіч — члены праўлення. Рэвізійную камісію ўзначаліў Іосіф Ваўранюк, а Ірына Азябла — яе сакратар.

Канферэнцыя прыняла праграму дзейнасці аддзела, у ёй, між іншым, ставіцца заданне зрабіць захады пра ўвядзенне навучання роднай беларускай мовы ў пачатковых школах і ў Міхалоўскім агульнаадукацыйным ліцэі. У бягучым годзе БГКТоўскі актыў плануе арганізаваць у гміне Міхалова беларускі фэстын.

Гэтая падзея вельмі радуе ўсіх нас — у гэтай частцы Беласточчыны наступіў зрух у БГКТоўскай дзейнасці. (км)

„ЧАРАЎНІЦЫ"

На Дні Беларусі ў Польшчы прыязджаў прафесіянальны калектыў Беларускай дзяржаўнай філармоніі „Чараўніцы". Выступаў калектыў у вялікай зале Дома савецкай навукі і культуры ў Варшаве, гасціў таксама ў варшаўскіх пажарнікаў, якія якраз адзначалі сваё 150-годдзе і запрасілі на сваё свята мінскі калектыў.

Вакальна-інструментальны калектыў „Чараўніцы" існуе ўжо некалькі год і працуе пад кіраўніцтвам Генадзя Лятынскага. Калектыў — лаўрэат Усесаюзнага конкурсу артыстаў эстрады. Ён ужо не раз выступаў заграніцай, быў і ў Польшчы.

„Чараўніцы" — гэта восем прыгожых і зграбных дзяўчат, з якіх кожная па чарзе — салістка то ў песні, то ў танцы, то ў ігры на інструментах. Усе восем дзяўчат з вышэйшай музычнай адукацыяй, а адна з іх нават кампазітар (Аляксандра Канстанцінава). Кожная з іх магла б самастойна даць асобны канцэрт. Можна сабе ўявіць, што дзеецца на сцэне, калі выступаюць яны разам!

Ужо першы іх выхад на сцэну выклікаў захапленне ў зале. У прыгожых, трохі стылізаваных, але вельмі густоўных вышываных беларускіх сукенках, кожная з інструментам у руках, яны так заспявалі, так зайгралі, так прытупнулі, што пераходзячы ад песні да песні, дзяўчаты выканалі цэлую нізку народных беларускіх песень і песень сучасных беларускіх кампазітараў. Прыемна было слухаць песню, якая здавалася праграмнай для назвы калектыву:

Ты мяне над крыніцаю
Называў чараўніцаю...

Выступаюць „Чараўніцы".

Ды так рытмічна, так задзёрыста, што моладзь у зале не вытрымлівае сядзець спакойна, пачынае адбіваць рытм і прытупваць разам з артысткамі. А дзяўчаты ўжо перайшлі да частушак і залётна, пад гукі духавых і ўдарных інструментаў спяваюць:

Не табой трава памята,
Не табе яе касіць,
Не табой дзеўка занята,
Не табе яе любіць!

У рэпертуары „Чараўніц" песні сучасных кампазітараў Ю. Лучанка, У. Мулявіна, Ю. Семянякі, А. Канстанцінавай і шмат іншых.

Недзе ў палове канцэрта неяк неспадзявана выгляд калектыву змяніўся. Здаецца, і перапынку не было, а дзяўчаты ўжо ў іншых сукенках. (Пакуль адны спявалі, іншыя паспелі пераапрануцца). Цяпер яны ўжо ў чорна-залатым адзенні, а ў рэпертуары ўжо паявіліся рускія і польскія песні. Але публіка прыняла гэта з меншым энтузіязмам. Відаць, польскія песні слухаць нам не ў навіну. А вось беларускія пачуць у такім выкананні — вялікая рэдкасць.

Дзяўчаты на сцэне як бы зразумелі слухачоў. І тут жа зноў паліліся меладычныя беларускія песні. Цудоўнае было выкананне. І студэнты зноў узяліся акцэнтаваць кожны такт усплёскамі далоняў. А „Чараўніцы", падбадзёраныя публікай,

(Працяг на стар. 3)

АДГАЛОСКІ

НА РОДНЫХ МЯСЦІНАХ

У складзе дзяржаўнай дэлегацыі Беларускай ССР, якая прыбыла ў Польшчу на святкаванне 41-ай гадавіны з дня падпісання Дагавору аб дружбе і супрацоўніцтве нашай краіны з СССР і ў сувязі з адкрыццём у ГП ТППР у Варшаве выстаўкі „Эканоміка, тэхніка і навука“, знаходзіліся Таццяна Прытыцкая і Іраіда Царук — жонка і сястра Сяргея Прытыцкага, славутага рэвалюцыянера і дзеяча КПЗБ. Як вядома, Сяргей Прытыцкі ў часе II сусветнай вайны дзейнічаў у радах Савецкай Арміі, быў начальнікам Польскага штаба партызанскага руху, а пасля вызвалення быў I сакратаром абкомаў КПЗБ у Гродна, Баранавічах, Маладэчне і Мінску. Гэта ён стаў пазней Старшынёй Вярхоўнага Савета БССР і намеснікам старшыні Вярхоўнага Савета СССР.

Таццяна Прытыцкая і Іраіда Царук з'яўляюцца навуковымі супрацоўнікамі Беларускага дзяржаўнага універсітэта імя У. І. Леніна ў Мінску. 22 красавіка г.г. наведалі яны Беласточчыну. Пабывалі: у Саколцы — на заводзе сталярна-будаўнічых вырабаў „Стольбуд“ імя Сяргея Прытыцкага, дзе ёсць пакой яго памяці, там сустрэліся з рабочымі прадпрыемства; у Гаркавічах — у клубе „Рух“, у якім таксама ёсць пакой памяці Сяргея Прытыцкага, дзе сустрэліся яны з жыхарамі вёскі; у Беластоку — у памяшканні Ваяводскага праўлення ТППР з удзелам яго старшыні, сакратара ВК ПАРП Мікалая Казака, дзе былі на вечарыне, прысвечанай дружбе і супрацоўніцтву ПНР і СССР, у час якой з дакладам выступіў Мікалай Гапунік — старшыня ТППРаўскай камісіі выпускнікоў савецкіх вышэйшых школ. Шмат гаварылася на гэтай сустрэчы аб прыгранічным абмене паміж Гродзенскай вобласцю і Беластоцкім ваяводствам.

*

Жыхары Гаркавіч ганарацца сваімі слаўнымі аднавяскоўцамі — Сяргеем Прытыцкім (на жаль, ён ужо не жыве) і яго сястрой Іраідай Царук, былой Іраідай Прытыцкай. Іраіда жыла да 11 год у Гаркавічах. У 1939 годзе брат Сяргей забраў яе з сабою ў Беласток, а ў час вайны выехала ў глыб Савецкага Саюза.

Сёння Іраіда Восіпаўна Царук — прафесар гістарычных навук, ужо 13 год яна дэкан гістарычнага факультэта Мінскага універсітэта. Яна — аўтар многіх навуковых прац. Большасць іх звязана з сацыяльнымі, эканамічнымі і культурнымі пераўтварэннямі заходніх абласцей Беларусі пасля 1939 года. Ёсць у іх і пра Беласточчыну.

Тым, што вывучаюць гісторыю Беларусі, цяжка абыйсціся без такой кніжкі, як падручнік па гісторыі БССР — пяцітомная „Гісторыя БССР“. Сярод яе аўтараў знаходзім таксама імя Іраіды Царук.

„У дакладзе на 400-годдзе Вільнюскага універсітэта І. Царук прасачыла, які ўклад у развіццё культуры беларускага народа зрабіў гэты адзін са старэйшых у Еўропе цэнтраў навукі і хто з нашых землякоў, яго выхаванкаў, творча садзейнічаў славе універсітэта ў мінулым стагоддзі. Называла забытыя імёны, раскрывала творчыя лёсы, а сама думала: няправільна рабілі некаторыя гісторыкі, калі паказвалі беларусаў у мінулым толькі цёмнымі ды забітымі. Няхай сабе і сялянскія дзеці паступалі некалі ў славуты Віленскі універсітэт, але многія з тых, хто яго канчаў, служылі потым усяму народу. Забываць нам пра іх нельга“. Так пісаў часопіс „Работніца і сялянка“ ў сакавіцкім нумары за 1980 год у артыкуле „На скрыжаваннях лёсу“, прысвечаным Іраідзе Царук.

Міхась Хмялеўскі

ВЕСТКІ З БЕЛАРУСІ

ДРУГАЯ ЧАРГА ЗАВОДА

Выпускаць прадукцыю пачала другая чарга Маладзечанскага завода парашковай металургіі.

Гэта фактычна новае высокамеханізаванае прадпрыемства магутнасцю дзве тысячы тон розных вырабаў у год. Першыя вырабленыя тут дэталі — асабліва трывалыя фракцыйныя дыскі для харкаўскіх, чэбаксарскіх і мінскіх трактароў. У хуткім часе іх выпуск будзе наладжаны і для гомельскіх камбайнаў.

Прасуючы, а затым абпальваючы пры высокіх тэмпературах розныя металічныя парашкі, спецыялісты ператвараюць іх у звышцвёрдыя вырабы для машынабудавання, якія не патрабуюць дадатковай апрацоўкі. Прычым, у адрозненне ад традыцыйнай металургіі, на іх выраб зыходнага матэрыялу ідзе роўна столькі, колькі важыць гатовая прадукцыя. Ёсць у новага метаду і іншыя немалаважныя перавагі — працаёмкасць такога працэсу, напрыклад, ніжэй у тры-чатыры, а сабекошту ў два-тры разы.

Новыя цэхі маладзечанскага завода дапамогуць вучоным наладзіць выпуск кампазіцыйных матэрыялаў — незлучаемых у звычайных умовах металаў, металаў з неметаламі, іншых сплаваў, у якіх асабліва вострую патрэбу маюць галіны індустрыі, якія інтэнсіўна развіваюцца.

Падлічана, што, выйшаўшы на поўную магутнасць, а гэта дзесяць тысяч тон вырабаў штогод, маладзечанскі завод акупіць сябе ў рэкордна кароткі тэрмін — прыкладна праз паўтара года.

ПЕРШАЯ КНІГА ПРА СЯРГЕЯ ЯСЕНІНА

Пра Сяргея Ясеніна напісана многа. Але цікава, што першую кнігу, прысвечаную творчасці паэта, выпусціла амаль шэсцьдзесят год назад гомельскае кааператыўнае выдавецтва на фабрыцы, якая цяпер называецца „Палесдрук“.

На вокладцы — рэдкі партрэт паэта і словы „Сяргей Ясенін“. Гэты здымак у авале другі раз друкуецца толькі ў выданні 1946 года, якое падрыхтавала жонка Ясеніна С. Талстая. Кніга была надрукавана на добрай паперы, тыражом тры тысячы экземпляраў — даволі значным для таго часу. Аўтар Г. Лялевіч, паэтычныя кнігі якога „Голад“ і „Набат“ таксама выходзілі ў Гомелі, дае ў асноўным правільную ацэнку творчасці песняра рускай прыроды.

Адзін з экземпляраў кнігі захоўваецца ў асабістай бібліятэцы машыніста-кампрэсаршчыка гомельскага вытворчага аб'яднання „Праца“ В. Фрыдмана. Гэтага выдання пакуль не мае нават Дзяржаўная бібліятэка СССР імя У. І. Леніна — буйнейшае кнігасховішча краіны.

СПОРТ

■ Жаночая і мужчынская каманды Беларусі па спартыўнай гімнастыцы ўпэўнена выступілі ў розыгрышы Кубка СССР. Мужчыны занялі другое месца.

У практыкаваннях на паасобных снарадах вызначаліся мінчанін Юрый Балабанаў і Святлана Лебядзінская з Гродна. Святлана першынствавала на бервяне, а Юрый — на кольцах.

■ У фінальнай сустрэчы Украіна- Беларусь ішла спрэчка за Кубак СССР па барацьбе дзюдо сярод жанчын. З нявялікай перавагай — 4:3 — Кубак СССР дастаўся ўкраінскім спартсменкам.

■ Савецкія веласіпедысты, якія ўдзельнічалі ў шматдзённай гонцы па Ніжняй Саксоніі ў ФРГ, перамаглі і ў камандным, і ў асабістым заліку. Ганаровае пятае месца заняў дэбютант зборнай СССР Ігар Сумнікаў з Оршы.

■ У Маскве закончыліся папярэднія гульні розыгрышу Кубка СССР па хакею на траве для жаночых каманд. Гродзенскі „Рытм“ атрымаў тры перамогі, адзін матч звёў унічыю і яшчэ ў адным прайграў. У выніку тры каманды — маскоўскія клубы „Крылы Саветаў“ і „Спартак“, а таксама „Рытм“ набралі аднолькавую колькасць ачкоў — па сем. Але розніца мячоў у гродзенскіх спартсменак аказалася горшай, яны выбылі з розыгрышу.

■ З лікам 30:23 у Каўнасе спартсменкі Беларускага політэхнічнага інстытута выйгралі ў заключным матчы пятага тура першынства СССР па гандболу сярод жаночых каманд першай лігі ў ленінградскай „Планеты“. Мінскія гандбалісты — лідэры турніра і ў апошняй сустрэчы прадэманстравалі гульню высокага класа і заслужана перамаглі.

НА ЗАХАДЗЕ БЕЗ ПЕРАМЕН

„СУПЕРГЕРОЙ“ ПЕНТАГОНА

Галівудская кінастужка аб удзельніку ваеннай авантуры ЗША ў Паўднёва-Усходняй Азіі з войск спецыяльнага прызначэння „берэты“ Рэмба была, як вядома, заказана Пентагонам. Прафесіянальны галаварэз, які ніколі ні над чым не задумоўваецца, вымаўляе не больш 60 слоў на працягу ўсяго фільма, бязлітасна і метадычна забівае шматлікіх ворагаў Амерыкі.

Пентагонаўскім генералам спатрэбіўся гэты „супергерой-суперзабойца“, каб „страснуць“ амерыканскіх маладых людзей, ўдыхнуць у іх высокае пачуццё „патрыятызму“. Справа ў тым, што амерыканская ваеншчына ў апошні час сустракаецца з цяжкасцямі ў камплектаванні сваіх армій — наземных, паветраных, марскіх і падводных — з-за яўнага зніжэння інтарэсу амерыканцаў да воінскай службы.

У выніку праведзенага Пентагонам аднаго з апытанняў маладых людзей ва ўзросце ад 16 да 18 гадоў толькі 30 працэнтаў заявілі, што „маглі б паступіць“ на ваенную службу.

„Маладыя амерыканцы баяцца, — падкрэслівае „Дэйлі уорлд“, што іх пашлюць паміраць на Блізкі Усход, у Цэнтральную Амерыку, у Карыбскі басейн, у іншыя раёны зямнога шара“. І баяцца недарэмна. Нядаўна начальнік штаба арміі ЗША генерал Дж. Уікхэм выступіў з праграмай камплектавання так званых „лёгкіх дывізій“, бо, на яго думку, трэба пастаянна быць гатовым да шматлікіх малых войнаў.

У рамках гэтай праграмы Пентагон пачаў і аднаўленне падраздзяленняў „зялёных берэтаў“, у якіх „праслаўляў амерыканскія сцягі“ галівудскі герой Рэмба. Ствараюцца таксама сілы спецыяльнага прызначэння „Дэльта“ і аналагічныя сілы ў ваенна-марскім флоце „Цюлені“. На пытанне карэспандэнта тэлекампаніі Эй-бі-сі, для якой мэты ствараюцца і аднаўляюцца гэтыя атрады спецыяльнага прызначэння, міністр абароны ЗША Каспар Уайнбергер адказаў: „Адметным бокам сіл, пра якія вы ўпамянулі, з'яўляецца іх здольнасць дзейнічаць без лішняга шуму. Яны без лішняга шуму вядуць сваю вучэбную падрыхтоўку, і іх каштоўнасць павышаецца прапарцыянальна таму, наколькі мала пра іх вядома. І я не хачу зніжаць іх каштоўнасць“.

Амерыканская газета „Балтымар сан“ неяк не без іроніі заўважыла, што ў апошні час прэзідэнт займаецца пропаведдзю сваёй сілавой палітыкі на жалобных цырымоніях. Так, 22 чэрвеня мінулага года на пахаванні чатырох амерыканскіх марскіх пехацінцаў, якія загінулі ў Сан-Сальвадоры, Рональд Рэйган сказаў словы, якія абышлі ўсе газеты: „Калі мы некалі і трапім у рай, дык убачым, што вароты яго ахоўваюцца марской пяхотай Злучаных Штатаў“.

Апошняе напамінае аб тым, што ў свой час па патрабаванню члена палаты прадстаўнікоў ад штата Ілінойс Поля Фіндлі спіс усіх загінуўшых у В'етнаме быў цалкам змешчаны на старонках афіцыяльнага выдання „Кангрэшнл рэкорд“. Ён заняў 121 старонку і абышоўся казне больш чым у 10 тысяч долараў. Вашынгтонскія зласловы тады заўважылі, што кожная старонка спісу каштавала столькі ж, колькі і труна для забітага салдата па пентагонаўскаму прэйскураніту — 83 долары.

Р. Г.

У паходзе панавала маладосць і радасць.

Ідуць беластоцкія друкары.

Нашу „ніваўскую" грамаду ўзначальвала маладое пакаленне чытачоў і карэспандэнтаў.

Фота С. Грынявіцкага

ЗА ЧО ГАДОЎ

(Працяг са стар. 1)

ку і гміне, між іншым да арганізавання сельскагаспадарчага кааператыва. Віцэ-прэзас ГС у Орлі Уладзімір Кубаеўскі называе прозвішчы тых першых: Андрэй Жабінскі, Станіслаў Пішчатоўскі, Аляксандр Ярымовіч, доктар Смольскі.

Прэзас Мікалай Чыквін дае мне нават дакладны адрас і тэлефон Аляксандра Ярымовіча ў Варшаве. Званю. Мой размоўца ўспамінае аб тых нялёгкіх часах станаўлення народнай улады ў Орлі. Ён быў сакратаром гміннага камітэта ППР. Таксама пахваліўся інтэрв'ю з ім, якое ўзяў Мікалай Врублеўскі і якое было апублікавана ў „Ніве" ў 1973 годзе. Мой размоўца захоўвае гэтую „Ніву" сабе на памяць. Значыць, 40-годдзе ГС у Орлі прайшло ціха і працавіта і, можна сказаць, юбілей патануў у штодзённай працы. Але ж і важная толькі праца! Таму вось і пра яе крыху раскажам.

Пішучы пра Орлю, я сканцэнтруюся на грамадска-выхаваўчай дзейнасці арлянскага ГСу, якую шырока разгарнуў Асяродак сучаснай гаспадыні і клуб селяніна ў Орлі. Ашаламляе размах розных паслуг, курсаў, выставак, сустрэч і гутарак, летніх лагераў, конкурсаў, гуманітарных акцый, як, напрыклад, збіранне грошай на дапамогу Эфіопіі.

Так склалася, што арлянскі ГС ахоплівае сваёй дзейнасцю толькі Арлянскую вялікую гміну. І няма вёскі, куды б не дайшоў арлянскі асяродак сучаснай гаспадыні. Зразумела, што розныя пункты паслуг канцэнтруюцца ў самой Орлі, але служаць яны ўсім. І так, у Орлі працуе безупынна дамскі і мужчынскі цырульнікі, пункт прымання вопраткі ў сціркy і пункт прасавання вопраткі і бялізны. Добра абсталявана пазычальня розных прыладаў хатняга карыстання, ёсць слаўнае ательe, дзе вяжуць світары і. кажуць, вяжуць тут вельмі добра, асабліва ж па-майстэрску гэта робіць Лідзія Цэтра. Працуе, нарэшце, у клубе багатая бібліятэка.

На вёсках пастаянна арганізуюцца курсы гатавання, пячэння, вырабаў з мяса, кройкі і шыцця. Былі выстаўкі цырульна-касметычныя і дзявярскія, грамадска-палітычных кніжак і сельскагаспадарчых плёнаў. Асабліва адзначылася вялікая выстаўка з нагоды 40-годдзя ПНР і ГСаўскай спулдзельні. Спадабалася людзям выстаўка малавядомай гародніны.

11 месяцаў прадаўжаўся курс грамадска-палітычных ведаў, на якім асаблівая ўвага прысвячалася ўнутранай палітыцы краіны і ролі органаў самакіравання на аснове іх гміны. Курс быў арганізаваны для жаночага актыву. За гэта арлянскі асяродак атрымаў адзначэнне ВЗСР у Беластоку.

У конкурсе на найлепшае вырошчванне малавядомай гародніны і кветак першую ўзнагароду заваявала Ольга Казлоўская з Міклашоў. За вырошчванне гародніны ў цяпліцы індывідуальную ўзнагароду атрымала Ольга Федаровіч з Орлі, а групавыя ўзнагароды — КГВ у Пашкоўшчыне, Шэрнях і Крывяцічах. Усе ўзнагароды прызнала СКР у Орлі.

Кожны год арлянскі асяродак прымае ўдзел у спаборніцтве і ў апошні год арлянкі атрымалі адзначэнне, а кіраўнічка атрымала грашовую ўзнагароду ВЗСР. У мінулым годзе асяродак сканцэнтраваў сваю дзейнасць на вясковым клубе ў вёсцы Крывая. Там адбылася сустрэча з маладымі, прыехалі госці з гміны і гміннага камітэта партыі. У клубе ў Крывой праводзяцца вечарыны, сустрэчы і конкурсы. Такія формы працы вельмі добра ўспрымаюцца маладымі гаспадарамі вёскі. У выніку такой дзейнасці многія маладыя гаспадары перастаўляюць свае гаспадаркі на спецыялізацыю. Крывянскі „клуб" прыступіў да конкурсу на найлепшы клуб селяніна 1985/86 г., які арганізуе Ваяводскі дом культуры.

Мы даказалі, што саракагоддзе ГСу ў Орлі прайшло працавіта. І гэтак добра. Я напісала пра адну з форм гэтай працы, а яны ж вельмі шырокія. Цяпер Орля стала сапраўдным грамадскім і культурным цэнтрам і славіцца на ўсю бельскую зям'ю.

Вера Леўчук

(Працяг са стар. 1)

„ЧАРАЎНІЦЫ"

здаецца, самі бавяцца разам з ёю, танцуюць, спяваюць, граюць і цудоўна ўсміхаюцца.

Думаю, што ў хлопцаў-студэнтаў яшчэ доўга пасля канцэрта балелі спухлыя ад апладысментаў далоні. А калі прыйшла пара ўручаць кветкі (хлопцы падрыхтавалі ружы), у іх не хапіла адвагі выйсці на сцэну. Потым ужо я даведалася, што ўсё ж хлопцы ўручылі „Чараўніцам" кветкі, нават пазнаёміліся з імі бліжэй і разам трошкі паспявалі.

Аказваецца, мы ведаем шмат супольных песень. І нават супольнае спяванне ў нас нядрэнна выходзіць.

Але галоўнае, беларускія „Чараўніцы" яшчэ раз падмацавалі веру нашай моладзі ў тое, што наша родная песня — цудоўная. І спяваць беларускія песні можна не толькі па-народнаму, традыцыйна, але і па-сучаснаму, нават пад духавыя і ўдарныя інструменты. І ад гэтага песня толькі багацее, набірае колераў і знаходзіць усё новых аматараў.

Пасля двух канцэртаў у Варшаве, „Чараўніцы" паехалі выступаць у Гданьск. А я вельмі шкадавала, што не ў Беласток, ведаючы, як марыць беластоцкая публіка аб выступленнях добрых беларускіх калектываў. Як любяць у нас беларускія песні, можна было пераканацца на доўгіх марафонскіх канцэртах — конкурсах беларускай песні.

Яніна Чэрнякевіч
Фота аўтара

ЯШЧЭ МОЖНА НАБЫЦЬ

Галоўнае праўленне Беларускага грамадска-культурнага таварыства ў Беластоку інфармуе, што ў ГП можна выпісаць за паштовым залічэннем наступныя выданні:

1. *Міхась Шаховіч*, Вада ў рэшаце. Зборнік сатырычна-гумарыстычных апавяданняў, цана 40 зл.
2. *Алесь Барскі*, Блізкасць далёкага. Паэзія, цана 30 зл.
3. *Уладзімір Гайдук*, Ракіта. Паэзія, цана 5 зл.
4. *Надзея Артымовіч*, Роздумы. Паэзія, цана 10 зл.
5. *Зося Сачко*, Пошукі. Паэзія, цана 20 зл.
6. *Ян Чыквін*, Неспакой. Паэзія, цана 10 зл.
7. *Белавежа*. Літаратурны альманах № 2. Цана 20 зл.
8. Грампласцінка, *Беларускія народныя песні ў выкананні Міхася Забэйды-Суміцкага*, цана 30 зл.
9. *Навуковы зборнік*, пад рэдакцыяй Міхася Кандрацюка, 1974 г., цана 20 зл.
10. *Беларускі каляндар*, з гадоў 1961-1986, цана ад 10 да 120 зл. за экземпляр.
11. *Białoruskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne* (інфарматар), цана 10 зл.

Заказы просім кіраваць на адрас:

Zarząd Główny Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego, ul. Warszawska 11, 15-062 Białystok.

(вл)

АДГАЛОСКІ

НЕДАХОП ІДЭІ ЦІ АХВОТЫ?

Рашыў я паклікаць да дошкі, не, да „Нівы“, членаў Галоўнага праўлення БГКТ, выбраных на апошнім з'ездзе нашага таварыства, якія не стрымалі і не стрымліваюць у далейшым дадзенага на з'ездзе публічна слова. Чакаў я іхніх водгукаў у „Ніве“ найперш некалькі тыдняў, потым некалькі месяцаў. І так мінае вось ужо другі год, а ў „Ніве“ ціха. І не відаць, і не чуваць, каб выступалі ў ёй з публікацыямі члены ГП. Апрача, праўда, некаторых, якія зноў гамоняць... гамоняць... гамоняць...

Чаму не пішуць? Не хочуць? Не ўмеюць? Праўда, не кожны нарадзіўся журналістам. Але прыклад шматлікіх карэспандэнтаў паказвае, што калі ёсць ахвота і ідэя, дык можна пісаць.

Усіх членаў ГП (а іх 45 асоб) можна і трэба трохі падштурхнуць, каб прабудзіліся з зімовага сну, бо вясна ўжо настала! Не чакайце, мілыя, не чакайце! Работа чакае! Эх, каб я быў членам Галоўнага праўлення, я б ужо дзесяць разоў узняў розныя справы. А то, як бы нейкая пустэча. Ідэйная? Якой ідэі? — спытаеце. Аб чым я гавару? І якія справы трэба ўзнімаць? Гаварыце аб беларускай справе, браты! З гэтай справай цяжка? — скажаце. А чаму цяжка? Бо ніхто не хоча, акрамя некалькіх фанатыкаў, закранаць. Аднак, раз ёсць беларусы, дарагія члены ГП БГКТ, трэба вам як выбраным прадстаўнікам гэтых беларусаў штораз адзывацца на старонках „Нівы“. Вы ж авангард! Вы ж актыў! Калі пісаць не ўмееце, вучыцеся, хоць бы ад нашых студэнтаў. Яны ўмеюць! А пішыце толькі канкрэтна. А можа падаць узор? Міхась Хмялеўскі ў інфармацыі аб IV пленуме ГП БГКТ („Ніва“ ад 19 студзеня 1986 г.) піша, што „культурна-асветная праца БГКТ вядзецца ў больш чым 130 клубах, святліцах і гмінных цэнтрах культуры“. Ну, і давайце, пішыце, як вядзецца культурна-асветная праца ў гэтых вашых клубах і дамах культуры. Я, чытач „Нівы“, ахвотна прачытаю ўсё гэта і мая радасць і гордасць за БГКТ будзе расці.

Трэба нам памятаць, што ўся гэтая дзейнасць нашага таварыства абгрунтавана гістарычна, карысная для сучаснасці і патрэбная для будучыні.

Міхась Кунтэль

ДЗЕ ПРАЎДА?

Беларусам на вёсцы беларуская мова патрэбная ўсюды. Пабеларуску ў нас гавораць на поппе, у краме, у бацюшкі. Толькі ў школе настаўнікі на перапынках звяртаюцца да вучняў на польскай мове. Беларусам, жывучым у горадзе, трошкі горш, але ўсё-такі многія не паддаюцца асіміляцыі. Не магу зразумець толькі аднаго: чаму ў бацюшкі ў горадзе трэба гаварыць па-польску? Няўжо бацюшка беларускай мовы не разумее?

(Працяг на стар. 5)

НАСТАЎНІКІ РОДНАЙ МОВЫ

АЛА ЯКУБОЎСКАЯ

Вось ужо 18 год кожную раніцу крочыць яна вуліцаю Нарвы ў васьмікласную школу, што знаходзіцца далекавата ад цэнтра. Навучае яна ва ўсіх класах рускай і беларускай мове. Прафесію сваю вельмі любіць, лёгка знаходзіць кантакт з вучнямі, уключаецца з імі ў розныя конкурсы. 9 лютага г.г. яе вучні ўдзельнічалі, напрыклад, у беларускім дэкламатарскім конкурсе „Усё, што сэрцу самае блізкае“, які быў арганізаваны ГП БГКТ і Куратарыяй асветы і выхавання.

Беларускую мову вывучае ў Нарве 50 школьнікаў. Малавата гэта, калі ўзяць пад увагу тое, што ў школе вучыцца 260 дзяцей. І тут неабходна настойліва працаваць над тым, каб больш вучняў хадзіла на заняткі сваёй роднай мовы.

Ала Якубоўская — гэта высокакваліфікаваны настаўнік, з вялікім педагагічным вопытам. У 1958 годзе закончыла яна беларускі клас Педагагічнага ліцэя ў Бельску. Працавала спачатку ў Даратынцы (2 гады), пасля — тры гады ў Ваневе, а пазней — пяць год у Анцутах, дзе не было беларускай мовы, і ўрэшце апынулася ў Нарве, у сваёй роднай мясцовасці.

Настаўніца надалей пашырала свае веды і прафесіянальнае майстэрства. У 1965 годзе закончыла яна аддзяленне Беларускай філалогіі ў Завочнай настаўніцкай студыі ў Беластоку, а ў 1968 годзе, таксама завочна, — аддзяленне беларускай філалогіі Варшаўскага універсітэта. Чатыры разы была яна ў Мінску на месячных курсах беларускай мовы, якія далі ёй шмат практычных ведаў у карыстанні гэтай высакароднай прафесіяй.

Настаўніца Ала Якубоўская ўключаецца ў дзейнасць Таварыства польска-савецкай дружбы. На апошняй гмінай канферэнцыі ТППР яе выбралі сакратаром гміннага праўлення ТППР.

Муж яе з'яўляецца здольным рамеснікам. Людзі кажуць, што гэта майстар на ўсе рукі. У Якубоўскіх трое дарослых дзяцей. Чацвертае іх дзіця — сын — памёр трагічна некалькі год таму назад. Гэтую страту маці цяжка перажывае да сёння.

Міхась Хмялеўскі
Фота аўтара

СУМ І САМОТА

Ці носіць яна ў сабе яшчэ крыўду да маці, якая выгнала яе з дому з маленькім дзіцём на руках? Колькі ж гэта гадоў ужо мінула ад таго, калі трапіла яна сюды, на ўзбярэжжа, у горад, які, можна сказаць, прыгалубіў гэтых дзвюх сіротак... Скарга ў яе на маці, на родных, як бы абціхла... Цяпер яна сама бабуля. і жыве ў сваёй маленечкай — нічога, што аж такой малой — кватэрцы ў невялікім, трохпавярховым доме. У яе ўдалая дачка і добры — пакуль што — зяць. На работу таксама не наракае. Папрацавала, аднак, ёй сама пражыла і то без мужчынскага пляча ды апоры якое.

Маладыя — дачка, значыць, з мужам — выбраліся ў вялізны блок, і жыве яна сама-самюткая. Цяпер у яе шмат часу і шмат думак. Усё імкнецца, каб пагаварыць-нагаварыцца з кім на роднай мове. Да яе гавораць суседзі: пані Люба. Калісьці называлі яе проста беларускай: — Дзень добры, пані беларуска. Што чуваць добрага ў вас, пані беларуска?

Гэта, бадай, ад таго, што іншы раз яна забывалася і пачынала гаварыць з імі па-беларуску, пасвойму.

Цягне ў свае староньне. Яна наедзе туды, некуды пад Гайнаўку. Хоць на дзянёк які. Выедзе ў пятніцу, увечары, а вернецца ў панядзелкавую раніцку. Нічога, што там ніхто не чакае яе: сёстры і браты параз'язджаліся па Польшчы. Застаўся адзін брат, самы меншанькі, якога памятае яна яшчэ хлапчанём у той далёкі час. Яна яму чужы ўжо чалавек, які пражывае недзе і над нейкім морам... Грышка яму імя. Называе яго ў думках ласкальным словам „Грышанька“, хоць ён і не адпісваў на яе пісьмы.

Паедзе туды. У тую маленечкую вёсачку на ўзгорку, пад лесам. Любіць яго, Грышаньку, сумуе толькі па ім. І хоць стольскі пражыла ў гэтым сваім горадзе, усё роўна сніцца ёй тое далёкае, роднае, яе дзяцінства маладосць — жывуць у кожным, хто захаваў сардэчнасць.

М. Махнацкі,
Сопат.

ЯК РАЙ НА ЗЯМЛІ

Мая вёсачка Козлікі стаіць сярод сасновага лесу. Каля самай вёскі плыве рака Нарва. З поўначы — сенакос, з поўдня і захаду — лес.

Прырода і паветра — цудоўныя! Калі хто з горада прыедзе, гаворыць, што тут зямны рай. Ды што ж, вёска, як казаў адзін, дошкамі забіта: ані крамы, ані ПКС не даходзіць. Зямля — V і VI класы. Сена мала калі косіцца, бо пройдуць два дажджы — і сенакос заліты.

Да прыпынка ПКС у Кожыне

ШТО НАМ АСТАЕЦЦА?

Яшчэ нядаўна на прыроду глядзелі як на стыхію, якую трэба апанаваць, змагацца з ёю і выдзіраць з яе нетраў усе багацце для дабра чалавека. Вялікія пачыны ўсхвалялі літаратура, фільм, масавыя песні. Нястрымны бег чалавека за пажывай і нажывай, прагная ірацыянальная гаспадарка прыродай давялі да таго, што бачым цяпер — да руйнавання прыроды і народнага багацця. І чалавеку засталося агляну́цца і хацця захаваць тыя рэшткі, што засталіся, бо і ім пагражае атручванне і спусташэнне. Што мы можам? — Пазнаць, адлюстраваць, прааналізаваць сілы прыроды і нашыя дзеянні свядомыя і несвядомыя. Патрэбны працэс экалагічнай свядомасці, адукацыя грамадства. На навуковай канферэнцыі ў Беластоку на тэму аховы і фарміравання прыроднага асяроддзя, у якой прысутнічалі настаўнікі і вучоныя з цэлай Польшчы, гаварылася аб найважнейшых стратэгічна-тактычных праблемах шырокай прыроднай адукацыі — ад прадшкольнага выхавання. Гэту справу ставім нароўні з абароннай міру на Зямлі.

Дацэнт Г. Ціхы з Інстытута школьных праграмаў гаварыла аб тым, што ахова прыроды павінна ахапіць і пазашкольную асвету, што трэба ў яе ўключыць усе грамадскія кругі і арганізацыі. Неабходна цяпер стварыць мадэль навучання і каардынацыйны цэнтр, які б сабраў і інтэграваў увесь матэ-

НАШЫ Ў СВЕЦЕ

УРАЖАННІ З ІНДЫІ

Самалёт з Масквы ў Калькуту вылецеў уначы. У ім знаходзілася сем пасажыраў з Польшчы, у тым ліку і я. Прыляцелі мы ў Калькуту — пасля пасадкі ў Бамбеі — неяк пад вечар. Розніца з нашым часам — чатыры з паловаю гадзіны. Тэмпература паветра — трыццаць градусаў.

Ужо чакаў мяне прадстаўнік „Электрыма". Мне заказалі нумар у гасцініцы, што ў цэнтры Калькуты. Трэба было ўзяць таксі. Калі мы з прадстаўніком гэтай нашай фірмы выйшлі з аэрапорта, нас адразу абступілі хлапчукі, якія хацелі паднесці нам нашы багажы; яны выхоплівалі іх адзін аднаму з рук, сварыліся між сабою. Кожны з іх хоча зарабіць хоць пару рупіяў (індыйская валюта). Калі я папрасіў аднаго з іх, каб паклікаў мне таксі, дык гэтае таксі з'явілася можа праз якіх дзесяць секунд! Дамовіўся я з таксістам, што заплачу яму пяцьдзесят рупіяў, а ехалі мы ў тую гасцініцу каля пяцідзесяці мінут, праз мноства вуліц і плошчаў гэтага неправдападобна вялізнага горада Індыі. Шафёр безупынна сігналіў, быццам бы быў „хуткай дапамогай". Гэта таму, што тут рух незвычайны, трэба мець вялікі рэфлекс і драцяныя нервы, каб вытрываць у такім вэрхале. Ажно дзіва, што неяк не відаць тут, каб хто каго раз'ехаў або разбіў. Натоўпы народу на вуліцах такія вялікія, што я, хоць пабываў не ў адным сталічным горадзе свету, дык чагосьці такога, гэткага тлуму, яшчэ не бачыў. На тратуарах людзі і сядзяць, гандлююць, жабруюць, гатуюць ежу сабе, а нават і спяць, начуюць. Усё худое, быццам жывыя шкілеты. Поўна крамаў і крамкаў, але кліентаў у іх амаль не відаць.

Назаўтра мы, утраіх, выйшлі ў горад. Гляджу на людзей, сярод якіх нямала і ў добрым адзенні. Усе яны зграбныя, трапіўся мне на вочы толькі адзін жыватач. Дайшлі мы да нейкага рынка, вельмі падобнага на істамбульскі. Вузенькія вулачкі, шырынёю, можа, каля метра. І ўсюды крамы, крамы, крамы, у якіх можна купіць амаль усё. Даволі падыйсці да такое крамы, як адразу абступяць цябе індусы і возьмуцца распытваць, чаго табе трэба, што хочаш ты купіць. Зрэшты, кожны такі індус цягне цябе да сваёй крамкі. За тавар тут трэба заўдла таргавацца, бо іначай можаш заплаціць і ў пяць разоў больш, чымсьці тое купленае сапраўды вартае. За невялічкі скураны партфель запанілі мне каля двухсот рупіяў, а аддалі за семдзесят дзве.

Цікавілі нас, вядома, перш за ўсё цэны. Адзін долар каштуе тут афіцыйна трынаццаць рупіяў, а на чорным рынку — пятнаццаць. За адну пару сандаляў трэба даць 190 рупіяў, за боты — трыста. Шампунь для валасоў каштуе сорак рупіяў, але добрыя сонечныя акуляры купіў я за дванаццаць рупіяў. Трэба вельмі зважаць тут, каб не застацца ў дурнях.

Працую я кіраўніком праектнай групы на будаўніцтве электрастанцыі ў Бакары. Тут нас каля пяцідзесяці спецыялістаў з Польшчы. Побач нас савецкія спецыялісты будуюць вялікі ліцейны завод (гуту). Мы жывем у савецкім пасёлку, у шасціквартэрных дамах. Кожная кватэра — гэта два пакоі, прасторны

калідор, кухня, туалетная з ваннаю. Усе пакоі кліматызаваныя, у такім клімаце еўрапеец не мог бы вытрымаць без кліматызацыі. Паміж будынкамі растуць пальмы, кветкі. На месцы ёсць усё — сталоўка, крамы, пошта, басейны для плавання. Возяць нас на работу і з работы. Ежа бясплатная, мыццё бялізны таксама, і кватэра гэтак жа. Зарабляю я шэсць тысяч дзвесце рупіяў, з якіх прынамсі тры чвэрці ніяма куды аддаць, можна сабе ашчаджаць, колькі захочаш. Але калі запросіш да сябе жонку з дзецьмі, дык тады трэба за іх усё плаціць; такія ўмовы.

Дзмітры Шатыловіч
(ганарар на Беларускі музей).

(на Бельск і Беласток) — 2 км, да Цялушак (на Беласток) — 2 км.

Калі б хто з рэдакцыі захацеў пабываць у вёсцы, вельмі сардэчна прашу, заўдзіце. Ехаць з Беластока, выйсці ў Кожыне, а там 2 км пехатой да Козлікаў.

У Козліках ёсць магілы ад шведскай вайны і маленькая царкоўка ў чэсць святыцеля Мікалая з 1793 г. Служба бывае шэсць разоў у год.

Я столькі і радасці маю, што „Ніва".

З паважаннем
І. Семянюк

(Працяг са стар. 4)

ДЗЕ ПРАЎДА?

Беларуская мова даходзіць да чалавека з радыёпрыёмніка пакуль што вельмі рэдка, усяго раз у тыдзень і то толькі трыццаць мінут. Але хто ведае? Можа ў будучыні актывісты БГКТ „вываююць", каб беларуская мова даходзіла да нас з радыёпрыёмніка штодзённа? А наконт тэлебачання, то трэба спачатку ўвесці беластоцкую праграму, а пасля паволі ўводзіць беларускія перадачы. Добра было б, каб так было. Але ці будзе? Каб да гэтага дайшло, то трэба доўга змагацца актывістам БГКТ. Але не адным актывістам. Тут патрэбна падтрымка ўсіх беларусаў.

Не згаджаюся з поглядам Міхася Махнацкага, „што найгоршую ролю ў ліквідацыі беларускай мовы сыграла тэлебачанне. Улезла ў беларускую хату, і. каб яго зразумець, трэба навучыцца і ягонай мове".

Тэлебачанне тут не прычым. Жывем у Польшчы і нічога дзіўнага, што тэлеперадачы вядуцца на польскай мове. Нічога дзіўнага, што апрача беларускай, трэба ведаць польскую мову. Але колькі было тэлеперадач, ні ў адной не гаварылася аб тым, каб беларусы выракаліся сваёй мовы.

Беларусы арэлігійны і анацыянальны народ. Добра, што не ўсе такія, але вельмі многа ёсць такіх, што як могуць, так асімілююцца. Такія будуць цвярдзіць, што беларуская мова непатрэбная, бо ўсюды трэба карыстацца польскай мовай.

Але ці ж так з роднай мовай і традыцыяй пастулаюць усе нацыі? Некалькі разоў мне давялося чуць, як між сабою размаўлялі гайнаўскія цыганы. Гаварылі яны на сваёй мове. Не значыць гэта, што не гавораць яны па-польску. Толькі не забываюць аб роднай мове. Яны не думаюць, ці гэта мова патрэбная ў штодзённым жыцці, ці не, але яны яе ведаюць, часта на ёй гавораць і дзяцей сваіх гэтай мове вучаць. А многія беларусы выракаюцца сваёй мовы і нацыянальнасці.

Адносна думак. Ад добрых думак ідзе такая цеплыня, што зіма не страшна. Але ад кепскіх думак ідзе холад і то такі, што і лета страшнае. А што датычыць беларускай нацыі ў Польшчы, то думкі ідуць вельмі нецікавыя. Ад іх вее холадам.

Аўрора

БУДЗЕ СПАРТЫЎНАЯ ЗАЛА

Будзе спартыўная зала ў Пачатковай школе № 3 у Бельску. Ужо год, як у ёй працуе энергічны камітэт пабудовы залы, узначалены Арсенем Артысевічам.

Дапамагаюць „тройцы" розныя ўстановы. Ліцэй імя Бранислава Тарашкевіча перадаў ёй дваццаць тысяч злотых; Бельская малачарня — 80 тыс. зл., Раённая управа унутраных спраў — 30 тыс. зл., Рамесны цэх — 10 тыс. зл. Трэба, каб усе дапамаглі нашай школе ў гэтай вельмі патрэбнай справе. Прыпамінаю банкаўскі рахунак, на які можна ўплачваць грошы: Bielsk Podlaski 5119-1629-132.

Андрэй Гаўрылюк

рыял, раскіданы па розных прадметах (біялогія, навука аб грамадстве, тэхніка, абаронная падрыхтоўка, фізкультура і ахова здароўя, гігіена). Ад новага навучальнага года „ахова і фарміраванне асяроддзя" — адзін з новых прадметаў у сярэдняй школе, да выбару вучнямі (як рэлігіязнаўства, сучасная цывілізацыя, філасофія, эканоміка, псіхалогія, педагогіка, якія пашыраюць кругагляд і інтэлект вучняў). Цяпер падрыхтоўваюцца матэрыялы, прыклады, канспекты і ўказанні для настаўнікаў, якія будуць весці ўрокі па ахове асяроддзя. Створаны таксама інстытут, які 3 семестры падрыхтоўвае ў гэтай галіне працуючых настаўнікаў. Элементы навучання павінны больш праграмна праводзіцца ў прэсе. К. Вольфрам у „Кур'еры Падляшскім" разам з А. Казярам многа пісалі аб канцэпцыі „зялёных лёгкіх Польшчы" — канцэпцыі комплекснай аховы нашай тэрыторыі. Гэта маленькі крок да ўсеагульнай адукацыі. Але дзе тут комплекснае навучанне? Біялогіі няма, напрыклад, у мастацкіх ліцэях! Як жа пазнаць і аналізаваць прыроду, чалавека, сваю ролю, як паказаць гэта ў сваёй творчасці? Слаба вядуцца курсы ва універсітэце. А пасля кульгае эстэтыка архітэктуры і будаўніцтва, і з людзьмі, кіруючымі нашай гаспадаркай, нельга знайсці супольнай мовы наконт гаспадаркі рэсурсамі прыроды, бо кіраўнікоў экалагічнаму мысленню не вучылі ў школе. А якія веды, „экалагічная пісьменнасць" пасля прафесіянальнай школы ці тэхнікума, дзе не выкладалі правоў прыроды? Кожны адыход ад праекта, які зробіць чалавек на машыне, якая варочае зямлю (даслоўна і пераносна), кожны лішні грам „угнаення" можа выклікаць неаблічальныя страты.

Доктар Б. Паскробка, наш знаёмы са старонак „Нівы", правёў навуковыя доследы метадам анкеты на тэму „Патрэбы адукацыі ў галіне аховы і фарміравання асяроддзя ў рабочых калектывах". З доследу вынікае, што рабочыя правільна ацэньваюць стан асяроддзя і вынікі занядбанняў, калі датычыць гэта агульнага. Але калі думаюць аб сваім прадпрыемстве — погляды мяняюцца. „Усё ў парадку", — пішуць некаторыя ў анкеце аб выкарыстанні адпадкаў, марнатраўстве і неашчаднасці. Лічаць меншым шкодны ўплыў іх прадпрыемства на асяроддзе, чым па сутнасці ён з'яўляецца. Няма паслядоўнасці і кантролю ў ахове прыроды з боку дырэкцыі і тэхнічнага нагляду. Плацяцца штрафы, але што грошы (супольныя, нашыя!) памогуць на няўхільныя затраты ў нашым супольным багацці, прыродзе? Развіццё здаровай, шчаслівай індывідуальнасці можна бачыць толькі сярод здаровай прыроды.

Што нам астаецца? Разумная апека над усім, што жывое. Дакументацыя таго, што бясследна затрачваецца — у фатаграфіі, фільме, калекцыях мінералаў. (Калі ўрэшце створыцца пастаянная выстаўка фатаграмаў У. Пухальскага?!) І найважнейшае — навучанне будучых вырашальнікаў: архітэктараў, інжынераў, будаўнікоў, землябаў, эканамістаў і планістаў, юрыстаў, а таксама педагогаў, рабочых, тэхнікаў-тэарэтыкаў і практыкаў. Усіх.

Міра Лукша

БІБЛІЯГРАФІЧНЫ КУТОЧАК

Wiersze poetów radzieckich w przekładzie Jerzego Pleśniarowicza. (M.in. dwa wiersze M. Tanka — „Rzeki żalu...” i „Wiatrak”). „Życie Literackie”. Kraków, R. 1985, Nr 42, s. 8.

Maria Dylińska, Wiano Barbary. (Refleksje z Tykocina) „Gościniec”, Warszawa, R. 1985, Nr 10, s. 28—29.

Ewa Ziółkowska, Święto Jordanu (w Drohiczynie). „Gościniec”, R. 1986, Nr 1, s. 16—17.

Teresa Kłosiewicz, Turystyka na bagnach (w Dolinie Górnej Narwi). „Gościniec”, R. 1986, Nr 1, s. 23—24.

Jerzy Sławomir Mac, Bagno ostatnie w Europie. (Dolina Biebrzy). „Prawo i życie”, Warszawa, R. 1985, Nr 35, s. 4—5.

Maria Ładyńska, Kurban Bajran i inne święta. (Muzułmanie na Białostocczyźnie). „Argumenty”, Warszawa, R. 1985, Nr 39, s. 6—7.

Izabela Ratman-Liwerska, Introcepcja wzoru osobowego socjalizmu przez kobiety Białostocczyzny. „Studia Nauk Politycznych”, Warszawa, R. 1985, Nr 2, s. 135—155.

Józef Mikutowicz, Eugeniusz Gabiec, Metoda prognozowania kulminacji wezbrania roztopowego na górnej Narwi. „Gospodarka Wodna”, Warszawa, R. 1985, Nr 5/6, s. 119—122.

Zygmunt Głowacki, Notatki florystyczne z Mazowsza i Podlasia. „Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Rolniczo-Pedagogicznej w Siedlcach”, seria „Nauki Przyrodnicze”. Siedlce, R. 1984, Nr 4, s. 51—76, tab., mapa.

Marek Tadeusz Ciosek, Materiały do flory Podlasia i Mazowsza. Jak wyżej..., s. 137—156, mapa.

Wasyl Bykow, Pójść i nie wrócić. Tłum. z białoruskiego Andrzej Bień. Wydawnictwo Lubelskie, Lublin 1985, s. 228, cena 120 zł.

Regulacja ekspresji genów. Materiały z seminarium naukowego, Białowieża, 31.03.—1.04.84. Wydział Biologii Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 1985, s. 2, IV.79.

П. Байко

І ТАК БУДЗЕ?

Было гэта трынаццатага сакавіка, выбраўся я паехаць аўтобусам з Шчасновіч у Крынкі з перасадкаю ў Шудзялаве. Ад нас аўтобус ад'ехаў у 6.24 гадз. і ехала ім даволі многа пасажыраў (відаць — на крынкаўскі торг, бо чацвер быў якраз). А ў Шудзялаве ўсе мы не чакалі пазнейшага аўтобуса з Саколкі ў Крынкі, а пасадзілі на ранейшы, які едзе з Беластока праз Паўночнае Вострава, г.зн. у 7.15. І ўсё было добра, пакуль не дайшло да платы за білеты. Мы ведалі, што за пераезд з Шудзялава ў Крынкі трэба плаціць шаснаццаць злотых, а тут — ад шафёра беластоцкага таго аўтобуса — чуем: дваццаць чатыры! Чаму дваццаць чатыры? — пытаем. А таму, што так трэба! — пачулі мы ад гэтага шафёра. Ну, мы і паплацілі столькі, чалавек дзесяць нас такіх было. Падумаў я сабе: на восем злотых больш, няхай будзе, такое бяды, але напішу пра гэта хоць у „Ніву“, каб дырэкцыя ПКСу праверыла, ці добра шафёр палічыў нам за дарогу (нумар аўтобуса: 535X, курс: Беласток — Юраўляны).

А калі я выязджаў з Крынак назад у Шудзялава і адлічыў шафёру зноў тыя ж дваццаць чатыры, то ён мне даў білет... за шаснаццаць злотых. Я яму тады і кажу: чаму шаснаццаць, калі раніцай бралі па дваццаць чатыры за тую ж дарогу? А ён мне гэтак: я памыліўся, даў вам рана білеты не ў Крынкі, а ў Юраўляны...

То я сабе зноў падумаў: як гэта трэба ўсё пільнаваць свае справы, і не заўсёды маўчаць. Мы, беларусы, зачаста маўчым, што відаць і на гэтым дробным прыкладзе. І хоць крыўда тут невялікая была, але ўсё вялікае пачынаецца ад малога, прамаўчалі ў малым, прамаўчым і ў большым. Так мне падумалася тады, у час тае дарогі ў Крынкі і назад.

Э. Шчасновіч

У ПІЛІПКІ

Еду я гэта 6 красавіка ў Белую, Катлы, Пасынкі. Хоць і вясна зрушылася ўжо, але яшчэ халадэча. Будыначак прыпынка ПКС у Пасынках з павыбіванымі вокнамі. Бачыце, камусьці тут перашкаджала тое, што паставілі на прыпынку харошы будыначак для чакання. А там, дзе стаяў указальнік з надпісам „Орля“, выразалі літару „р“, пакідаючы смешнае „Оля“.

А ў Піліпкі ў такую пару ледзь я дабраўся, з даўняе жвіроўкі, недагледжанай, зрабілася звычайная балаціна, хоць і тапалямі абсаджаная.

Пайшоў я да солтыса Івана Ваўранюка, каб ён расказаў мне трохі пра вёску. Солтысам ён тут амаль трыццаць гадоў, ад 1958-га. У нашай вёсцы, кажа, ёсць яшчэ трыста гектараў ворнае зямлі, сто — лугоў і 25 — лесу. У вёсцы жыве 220 чалавек, на 50 сем'яў — 35 яшчэ робіць зямлю. Восем маладых гаспадароў, рэшта — старыя або рэнтысты ўжо. Вёска недагледжаная, нават вуліцы добрае няма, прыйдзе вясна — вадою ўся залітая, няма сцёкаў. Брук размываецца. Воды падыходзяць пад хаты. Хоць руху ў вёсцы трохі ёсць. Краму сваю маем, у якой прадае Марыя Трахімюк. І клуб гаспадара, які вядзе Лёнік Сахарчук: стаіць каляровы тэлевізар, ёсць шашкі і іншыя гульні. Гурток гаспадынь сёетое робіць, кіруе ім Кіра Паўлючук. Пасуду сваю там маюць, куранят пародзістых на весну купляюць. Усе разам, грамадою, парамантавалі кавалак дарогі, што на лугі ідзе і ў поле.

Самым даўгавечным чалавекам у іх ёсць Макрэня Васілюк, ёй ужо дзевяноста гадоў.

У канцы вёскі, як помнік марнатраўству, стаіць пусты будынак, у якім калісьці прадукцыйная спулдзельня з Плёсак пячурыцы сеяла. І пакінулі ўсё, раз толькі добра зарабілі на гэтай справе тыя плёскаўцы. Чаму так? А каб было яшчэ дзіўней, трэба дадаць: нанач у гэтым будынку Мікалай Федарук запальвае электрычнае святло, каб гарэла яно ў ім да ранку.

Мясцовыя людзі просяць, каб прыехаў да іх беларускі які калектыў, бо хор „Васілёчкі“ ўжо быў і спяваў тут проста цудоўна! У нас жывуць два цікавыя чалавекі, кажа солтыс, гэта народныя ўмельцы Кузьма Кураш і Дзяніс Нікалаюк. Яны ўсё ўмеюць, машыну парамантуюць, плуг, і што хочаш. Добры музыкант з Івана Федарука, ён любіць беларускія песні, беларускае гранне. Тут усюды чытаюць „Ніву“, якую прыносіць пісьманосец Весялоўскі з Пасынак.

Андрэй Гаўрылюк

Фота аўтара

Хто пакінуў гэтую „мёртвую натуру“ каля в. Агароднікі гм. Бельск Падляшскі?

ВАЕННЫЯ СЦЕЖКІ

ЧУЖЫЯ СЯРОД СВАІХ

У дакументальнай апрацоўцы *„Польскі ўзброены чачын у II сусветнай вайне“* на стар. 320 чытаем:

„... большасць камандзіраў польскіх вайсковых часцей і атрадаў усё болей яўна вяла антысавецкую прапаганду. (...) Гэтая антысавецкая арыентацыя пераносілася і ў салдацкія рады. У выхаваўчай працы і прапагандзе замацоўваліся традыцыі варожасці ў адносінах да ўсходняга суседа...“

Гэтыя цытаты даволі ясна вызначаюць дух, які панаваў у арміі генерала Андэрса. Трэба толькі яшчэ ведаць, што ўсё гэта адбывалася на гасцінная зямлі Савецкага Саюза, у той час, калі грамадзяне гэтай краіны, якія самі галадалі, на патрэбы Польскай Арміі выдзялялі кожны дзень 26 тысяч салдацкіх пайкоў. Пры польскіх ваенных часцях карміліся цэлыя афіцэрскія і салдацкія сем'і.

Пытаў я ў Яна Бартнічука, як ён сябе адчуваў у гэтай арміі? Ці прызнаваўся, што ён праваслаўны беларус?

— Прызнавацца да таго, што я праваслаўны і беларус, ды яшчэ з камуністычнай сям'і, дык я, вядома, не прызнаваўся, — шчыра сцвярджае даўнейшы салдат.

— Але і прасядзець у чужой шкуры таксама нам не ўдавалася, асабліва тады, калі нас вывезлі ўжо ў Іран і наша 5 Крэсавая дывізія абсталявалася ў раёне горада Кізіль і Рыбат. Вось там некаторыя афіцэры дазволілі сабе на поўную свабоду. Для прыкладу, — адзначае Іван Бартнічук, — раскажу я вам пра аднаго капітана, паводзіны якога вельмі балюча адчуў я на ўласнай скуры. Называўся ён Крык і паходзіў з Любліна. Пена ў яго выступала на вуснах, калі гаварыў пра рускіх. А не дай Бог, каб западозрыў кагосьці сярод салдат, што ён не католік і не паляк. Спакою яму не даваў. Вызначаў на найгоршую службу па-за ўсялякай чаргою.

— Гэтых „чубарыкаў“, гэтых „кацапаў“ на фронт і ў першую лінію! — крычаў гэты Крык.

Некаторых няпольскіх салдат гэты капітан Крык давёў сваімі паводзінамі да такога адчаю, што яны паскардзіліся на іго брытанскаму інспекцыйнаму афіцэру. Камандаванне дывізіі правяло доследы. Капітан Крык атрымаў вымову і крыху прыціх. Здаралася нават, што станавіўся перад салдатамі ў час ранішняга збору і аддаваў каманду:

— Праваслаўныя, тры крокі направа!

Я паглядзеў з недаверам на Яна Бартнічука.

— І што, былі такія адважныя, што выступалі?

— А чаму ж не? — сцвярджае даўнейшы салдат. — Хаця са страхам, але выступалі. Гавару вам, што са страхам, бо ніколі невядома было, што прыдзе ў галаву гэтаму афіцэру. Ці захоча ён пагнаць нас да нейкай цяжкай работы на пякучым сонцы, пры тэмпературы да 50 і больш градусаў, калі чалавек проста задыхаўся і падаў... Ці дазволіць пасвяткаваць... Бо трэба вам ведаць, што ў гэтай арміі даволі строга захоўваліся розныя важнейшыя святы. Сачылі за гэтым ваенныя богаслужыцелі, якіх у нас называлі капеланамі. Мелі і мы свайго капелана ў ваенным званні капітана. Родам быў ён з нашых старонак, да вайны служыў дыяканам у Тылятыцкай царкве. Гродзенскі праваслаўны епіскап Савва, які таксама наведваў часам польскую армію ў Іране і Іраку, высвяціў гэтага тылятыцкага дыякана ў святары і ён у чыне капітана спраўляў свае душпастырскія абавязкі. Памятаю, збярэ горстку нашых людзей...

— А можа вы іх памятаеце? — перапыніў я расказ дзядзькі Івана. — Хто з нашых старонак служыў разам з вамі пад начальствам гэтага крыклівага капітана Крыка?

Ян Бартнічук аж пацёр далонню свой маршчыністы лоб, каб прыгадаць сваіх даўнейшых сяброў.

— Былі, а як жа, былі такія, але столькі часу ўжо прайшло... Каб чалавек ведаў, што спатрэбіцца калісьці, дык запісаў бы іх прозвішчы ў нейкім сшытку для памяці. А тут здарылася

ДЗВЕРЫ З ГАРАДКА

У сталярні супрасльскай спулдзельні працы ў Гарадку робяць перш за ўсё дзверы і вокны, з тым, што дзвярэй больш. Непасрэдна пры прадукцыі працуе тут дзевятнаццаць чалавек. Найдаўжэй працуюць у сталярні **Тадэвуш Шэранос** (33 гады), **Аркадзь Трахімчык** і **Сяргей Марцінчык.**

Рабочы калектыў кожны год паспяхова выконвае прадукцыйныя планы. Клопаты бываюць толькі са здабываннем драўніны. Паступае яна сюды ажно з аўгустоўскага і голдапскага тартакоў, але не рытмічна і бывае не найлепшай якасці. У мінулым годзе давялося найбольш напружана папрацаваць у чацвёртым квартале, але план быў выкананы. Сёлета павысілі яго з 26 мільёнаў злотых на 30 млн. зл.

Гарадоцкай сталярні вельмі прыдаліся б навейшыя машыны. Куды лепш было б, калі б драўніну прывозілі з бліжэйшых надлясніцтваў — Валілаў або Жэдні. Тады і затраты былі б значна меншыя.

Жыхары бліжэйшых вёсак і з самога Гарадка хацелі б мець больш усялякай мэблі. Сталярскае прадпрыемства ахвотна прымала б заказы, але не мае адпаведнага матэрыялу. I так круг замыкаецца. Тамашнія сталяры зарабляюць у сярэднім каля 20 тысяч злотых у месяц, а маглі б зарабляць куды больш. Новае кіраўніцтва Мэблевай спулдзельні працы ў Супраслі павінна больш клапаціцца пра сваё прадпрыемства ў Гарадку. Зрэшты, адзінае ў так званым тэрэне. **(яц)**

НАЙЛЕПШЫЯ

У **Бельскай гміне** 2950 гаспадарак. Аднак сярод іх асабліва вылучаюцца наступныя гаспадары: **Павел Лазовік з** вёскі **Сакі, Уладзімір Міхальчук** з **Кожына** і **Станіслаў Кажушкевіч** з **Серакавізны.**

Павел Лазовік гадуе вялікае стада пародзістых авечак. Гаспадарыць ён на 40 гектарах зямельных угоддзяў. Удаюцца ў яго збожжавыя культуры і бульба. Ён з'яўляецца сакратаром вясковай партарганізацыі.

Уладзімір Міхальчук спецыялізуецца ў гадоўлі свіней. Мае іх звыш сотні. Ён механізаваў вялікі хлеў, пабудаваў сушыльню збожжа і збожжасіласы. У яго таксама амаль 40-гектаровая гаспадарка.

Станіслаў Кажушкевіч завёў дваццаць штук быдла, гэта ў асноўным высокамалочныя каровы. Усе яны нізіннай чорна-белай пароды. Спомнены гаспадар намераны павялічыць сваю семнаццацігектаровую гаспадарку.

(яц)

РЫБАЛОВЫ

Актыўна дзейнічае 120-асабовы гурток Польскага саюза рыбаловаў (ПЗВ) **у Нараўцы.** Належаць да яго рыбаловы з Нараўкі, Гарадзіска, Міклашэва, Ляўкова, Ахрымаў, Тарнопаля і Гарадзіска. Ловяць яны рыбу ў рэках Нарве і Нараўцы, а таксама ва ўсіх іх прытоках.

Праўленне нараўчанскага гуртка ПЗВ: **Аляксандр Валонцей** (старшыня), **Чэслаў Дамброўскі** (сакратар) і **Павел Бортнік** (скарбнік) падпісалі пагадненне з кіраўніцтвам ляўкоўскай керамічнай фабрыкі адносна загаспадарання і выкарыстоўвання вадасховішчаў, якія ўтварыліся на месцы былых капальняў гліны. Тры гады таму назад у так званыя глінянкі ўпусцілі 150 кілаграмаў малых рыбак — карпікаў. З малых выраслі ўжо ладныя карпы і сёлета можна будзе лавіць іх на вуду. Апрача таго, 50 кілаграмаў нарыбку ўпусцілі ў рэчку Нараўку. (яц)

НАМ АДКАЗВАЮЦЬ

Bielsk Podl. 1986.04.25. Rejon Dróg Publicznych w Bielsku Podlaskim w odpowiedzi na notatkę prasową pt. „Niawykananyja pastułaty" zamieszczoną w nr 1559 z dnia 30 marca br. uprzejmie informuje, że na skrzyżowaniu ulicy wiejskiej we wsi Piaski z drogą Hajnówka-Wojnówka został ustawiony znak ostrzegawczy A—7 „Ustąp pierwszeństwa przejazdu" zamiast postulowanego znaku ograniczającego szybkość do 40 km/godz., co jest zgodne z przepisami o ruchu drogowym. Jednocześnie nadmienia się, że wieś Piaski posiada nawierzchnię bitumiczną i brukowcową, natomiast wylot w kierunku wsi Witowo jest o nawierzchni żwirowej i sprawa ewentualnego zapylenia i obniżenia zdrowotności wody pitnej dotyczy tylko jednego gospodarza, który mieszka przy tej drodze.

Z-ca Dyrektora
Rejonu Dróg Publicznych
inż. Mikołaj Minkiewicz

Ад рэд. Інжынер Мікалай Мінкевіч пераконвае нас у тым, што брукаваная вуліца не пыліць, калі імчыць па ёй грузавік ці нейкі „фіят". І, на думку інжынера, адзін гаспадар — гэта глупства, можа ён піць і брудную ваду, хоць няма ўпэўненасці, ці ва ўсіх Пясках яна чыстая. Чаму ж інжынер Мінкевіч не звернецца за экспертызай у „санэпід?" А ці не прасцей проста паклaсці асфальт і на тым кавалку „вылёту" дарогі? Ён жа ўзначальвае дарожнае прадпрыемства і яму належыць рашэнне...

УХАБІНЫ

Небяспечна ездзіць сёлетняй вясной на некаторых галоўных і іншых беластоцкіх вуліцах: Новаваршаўскай, Цыялкоўскага, Звежынецкай і Каперніка, а таксама шашой у Старасельцы. На гэтых рухлівых артэрыях утварыліся пераломы або інакш глыбокія ўхабіны. Цяпер неабходна іх як найхутчэй ліквідаваць. Менш прадбачлівыя і неасцярожныя вадзіцелі аўтамашын на ўхабінах ломяць рэсоры. **(яц)**

Уладзімір Наўмюк. Палудзень у полі. Разьба па дрэву. Фота М. Гайдука.

МАЛЕНЬКАЯ МАЯ СТАРОНКА

За няцэлы два кілё фасолі
Я праеду цябе з краю ў край,
Ты пясчаная наша зямелька —
Я люблю цябе — ты гэта знай.

І старыя пахілыя хаты,
І бярозаньку белу ў гаю,
Грушку-дзічку на межы
травястай
Як сястрычку сваю я люблю.

І дубочак стары векавечны —
Ён далёка галлё разлажыў,
І калі б ён ўсё мог —
расказаў бы,
Колькі войнаў ён тут перажыў.

Ты расці, мой дубочак, мой
мілы,
Ты расці не адзін яшчэ век!
Ты маліся, дубочак, да Бога,
Каб вайны больш не знаў
чалавек.

Надзя

так, што пасля вяртання з Англіі адабралі ў нас усялякія дакументы, толькі адны памятныя медалі і крыжы пакінулі... Заўсёды чалавек быў чужы, хаця і жыў сярод сваіх, — неяк цяжка ўздыхнуў дзядуля. — Я вось наконт інвалідскай ваеннай рэнты колькі год ужо стараюся, на камісіях розных быў, а яны мне — дулю пад нос! За кроў маю, за бадзянне па чужых землях...

Расхвалявaўся дзядуля. І мне стала сумна, і я не смеў падганяць яго сваімі пытаннямі. Калі на яго твары высахлі набалелыя слёзы, я асмеліўся адазвацца:

— Трэба цешыцца, што жывым вы вярнуліся з гэтай лютай вайны, вось сям'ю завялі, дзяцей у свет пусцілі, унукаў гадуеце і за хлебам да суседзяў не ходзіце, бо свайго хапае...

— Так, праўду ты кажаш, — уздыхнуўшы згадзіўся са мною дзядуля. — Але ж змагаліся мы за свабоду і справядлівасць і многія з нас галовы свае паклалі ў гэтым змаганні, як, для прыкладу, Міхась Пура, мой найлепшы сябра. Ад пачатку трымаліся мы разам. Ён ад Сямяціч, значыць, зямляк... Зараз, як гэта вёсачка называецца? Па-нашаму тут кажуць, што гэта Суміпічына, а па-афіцыйнаму, здаецца, што Сычы. Там чыгуначны прыпынак. Адтуль быў гэты Пура Міхал... О, прыпомніў! — раптам ускрікнуў дзядуля. — Былі яшчэ дваюрадныя браты Лазэцкія. Абодва Аляксандры. Таксама з гэтых жа старонак. Адзін з іх служыў у пяхоце, а другі быў лётчыкам. Гэты перажыў, абсталяваўся ў Англіі. Вялікі там пан зрабіўся. А можа толькі выдаецца за такога? У мінулым годзе прыязджаў сюды на пабыўку. Наведаў і мяне...

Я прыкмеціў, што ў дзядулі Івана зноў нарастае шкоднае яму хваляванне, дык хутка паспрабаваў пераставіць яго думкі на іншы шлях.

— Вы гаварылі пра свайго сябра Міхаіла Пуру з Сычоў.

— Загінуў, — коратка адказаў дзядуля і хутка папрасіў адзначыць, што яшчэ разам з ім быў адзін чалавек з пасёлка Кляшчэлі. Яго прозвішча, здаецца, Глацкі. Служыў у артылерыі. І яшчэ Антон Сламчынскі з Сямяціч, маладзенькі плютановы, камандзір узвода, у якім служыў Іван Бартнічук...

Я скрупулёзна ўсё запісваў, не прызнаючыся стараму ветэрану, што сам ад сябе мог бы папаўняць ды папаўняць гэты пералік нашых землякоў, якіх лёс загнаў на чужую зямлю, каб служыць сярод чужых, хаця яны і былі сваімі. Вось, для прыкладу, Юрка Налівайка, які жыве на хутары за станцыяй Валілы, вядомы спявак і ўдзельнік мастацкай самадзейнасці ды грамадскі дзеяч, член Галоўнага праўлення арганізацыі ветэранаў ЗБоВіД. У армію Андэрса трапіў 18-гадовым юнаком. Служыў спярша ў пяхоце, а пасля быў зенітчыкам, у супрацьпаветранай абароне.

Мікалай Мілеўскі з Беластока праездзіў вайну на гарматных цягачах. Быў і пад Монтэ-Касіна, дзе атрымаў цяжкае раненне.

Кастусь Шыманюк з Семяноўкі служыў санітарам яшчэ ў час прызыўной службы да 1939 года. А калі зноў давялося яму апрануць салдацкі мундзір, дык вандраваў з санітарнай сумкай, пазначанай чырвоным крыжам, ад Ломжы, цераз Бузулук у Расіі, у Іран і па італьянскіх горных хрыбтах.

Сяргей Кубаеўскі з Орлі, таксама як і Ян Бартнічук з Мілейчыц, быў сапёрам і таксама служыў у гэтай жа 5 Крэсавай пяхотнай дывізіі. Аж дзіва, што яны не сустрэліся і не пазнаёміліся, бо сярод чужых сво" свайго чуе на адлегласць...

— А... гэтага Пуру, значыць, майго сябра Мішку, — цяжкавата ўздыхнуў Іван Бартнічук, — дык загубіў той жа капітан Крык. Аднойчы, ужо пасля бітвы за Монтэ-Касіна, вызначыў яго на патруль, бо ведаў, гадзюка, што дарога будзе вельмі небяспечная. Трэба было адвезці нейкага афіцэра. Мішка шафёрам не быў, але на „Вілліс" ганяўся, як д'ябал на хвасце. Дык загадаў яму капітан Крык, каб узяў „Вілліса" і даставіў пад абстрэлам кудысьці нейкага афіцэра. А тут нямецкі мінамётны снарад зверху — як не гакне, дык і накрыліся... Збіраць не было чаго...

Зноў няпрошаная слязінка паявілася ў старэчых змучаных вачах. І я рашыў далейшы ягоны расказ адкласці да наступнага разу.

Віктар Рудчык

ЗЯЛЁНАЯ КАСМЕТЫКА

Калі ў вас вельмі тлустыя валасы, якія хутка забруджваюцца, ёсць перхаць (лупеж), валасы выпадаюць, становяцца рэдкімі, паспрабуйце выкарыстаць адзін з наступных адвараў:

Заліце сталовую лыжку дробна нарэзанага палявога хвашчу і сталовую лыжку плюшчу 2 шклянкамі вару, давядзіце да кіпення, астудзіце і працадзіце. Уцірайце адвар у скуру галавы праз дзень перад сном.

Такім жа чынам прыгатуйце адвар з каранёў ажыны (ежын), заліце іх 0,5 л сталовага воцату, шклянкай гарэлкі і шклянкай вады, паварыце хвілін 30, астудзіце і працадзіце. Уцірайце адвар штодзень у скуру галавы.

Пры вельмі сухіх валасах дапамагае настой: дробна нарэжце карані дзядоўніку (лопуху), заліце іх алеем у суадносінах 1:1 і настойвайце на працягу 15 дзён. Уцірайце настой у скуру галавы 1-2 разы на тыдзень.

Сухія і нармальныя валасы пасля мыцця добра апаласкаць ліпавым настоем: заліце жменьку ліпавага цвету 2 літрамі гарачай вады, накрыйце посуд накрыўкай і пакіньце на 40 хвілін, пасля працадзіце.

Твар таксама карысна мыць (асабліва ўлетку) вадой, змешанай з настоем ліпавага цвету і зялёнага лісця маліны (па сталовай лыжцы ліпавага цвету і лісця маліны на шклянку вару). Пасля мыцця на яшчэ вільготную скуру накладвайце крэм.

Вельмі сухую скуру змазвайце час ад часу масленым настоем: заліце святаяннік (дзюравец) аліўкавым алеем у суадносінах 1:2, пераліце ў бутэльку і, шчыльна закрыўшы яе, настойвайце на працягу 3 тыдняў.

Спрыяльная для твару маска, прыгатаваная з роўных частак дробна нарэзанага свежага або сухога лісця маліны, ажыны, каліны і падбелу, сталовай лыжкі аўсяных камякоў (платкаў) і невялікай колькасці цёплай вады. Перад тым, як накласці маску, змажце твар вельмі тлустым крэмам. Патрымайце маску 10-15 хвілін, затым змыйце спачатку цёплай, а потым халоднай вадою.

Ванны з адвару, прыгатаванага з бярозавага лісця, палявога хвашчу і дубовай кары — цудоўны сродак супроць патлівасці ног.

Для знішчэння барадавак змазвайце іх 4-5 разоў на дзень свежым сокам сцябла дзьмухаўца, толькі што разрэзанай маладой бульбы або часнаку. Народная медыцына раіць накладваць на барадаўкі печаную цыбулю.

МАРШЧЫНКІ ВАКОЛ ВАЧЭЙ

Маршчыны ў людзей ва ўзросце 25-30 гадоў — сведчанне не пачатку старэння, а хутчэй за ўсё дрэннага догляду за тварам.

Як вядома, скура твару, асабліва вакол вачэй, вельмі рухомая, далікатная, тонкая. Аднак многія блізарукія дзяўчаты і маладыя жанчыны іншы раз самохоцца насіць акуляры, ім даводзіцца жмурыцца, у выніку чаго ў куточках вачэй узнікаюць тонкія маршчынкі — „лапкі“. Чытаючы без акуляраў або лежачы ў ложку да таго ж пры недастатковым асвятленні або наадварот, пад яркімі сонечнымі праменнямі, вы таксама садзейнічаеце заўчаснаму з'яўленню маршчын вакол вачэй.

Прывычка грымасіць, празмерная міміка пры размове, пры смеху выклікае з'яўленне так званых мімічных маршчын.

Хачу папярэдзіць аматарак касметыкі: асцярожна і не звыжды карыстайцеся тушшу для веек, алоўкам для павек або „ценямі“. Не варта таксама энергічна выціраць твар грубым махровым ручніком, лепш прамакаць яго мяккім льняным або сурвэткай.

Для прафілактыкі маршчын вакол вачэй рэкамендуецца спецыяльны крэм для павек. На вільготны тампон выцісніце крыху крэму і лёгкімі дотыкамі намажце на верхнія павекі ў напрамку ад носа да вонкавага кутка вачэй, на ніжнія — ад кутка вачэй да носа.

Практычная

Дарагое Сэрцайка! Не ўяўляю сабе, як можна звязаць свой лёс з дзяўчынай, якая здрадзіла, не будучы яшчэ нават жонкай. Калі яна ўжо цяпер робіць такія фокусы, то што будзе пасля, калі прывыкне да мужа і пэўныя справы стануць для яе паўсядзённымі?..

Калі ты, Грыша, ведаеш ужо, што за дзяўчына гэтая твая Валя, дык нашто траціць на яе дарма час?.. Кінь ты яе і нават у той бок не глянь! Што гэта здрадніца так табе свет завязала, што іншых не бачыш? Мала то на свеце дзяўчат прыгожых ходзіць, ды і свабодных яшчэ — адбівацъ іх ні ў каго не трэба! Ды і наўжо ты ўжо найгоршы хлопец сярод дрэнных, што да адной гэтак прычапіўся?

Кінь дзяўчыну і забудзься пра яе назаўсёды, а калі ў вас дзяўчат мала, дык прыязджай да нас, на Бельшчыну: мы цябе і пасватаем, і вяселле згуляць паможам! Зычу табе ўсяго найлепшага і не хвалюйся: з Валі добрай жонкі і так не было б.

Валодзя

Валодзя! Ты забываешся пра адну небанальную справу: пра каханне, пра пачуцці. Пачуцці ў тваім выказванні недзе загубіліся, як бы яны і не былі першапланавымі ў сардэчных справах.

Не ўзяў ты пад увагу, Валодзя, і другой справы: што Валя сказала Грышы пра сваю здраду сама. Ніхто яе да гэтага не прымушаў і ніхто Грышы на яе не данасіў. Проста, калі б мені яе мучыла сумленне — магла б яна аб гэтым і не гаварыць. Але ж сумленне яе мучыла, яна гэты факт перажывала, была ў роспачы. І тады расказала пра ўсё свайму хлопцу. Мяркуй, што магла б з яе быць цалкам някепская жонка!

Ёсць таксама і іншая магчымасць. Мо Валя лічыла, што яна ўсё ж яшчэ не Грышава жонка, што яна вольная — і таму менавіта пайшла на здраду. І, можа, не прыйшло б ёй такое ў галаву, калі б была ўжо жонкай Грышы.

Думаю, што ўсё гэта добра ўзважыў Грыша, пакуль сабраўся напісаць пісьмо ў рэдакцыю і папрасіў параіць яму, як вярнуць Валю.

Сэрцайка

ХАЛАДНІКІ

Халаднік са шчаўя

На кілаграм шчаўя трэба ўзяць 2 свежыя агуркі, 1 яйцо, пучок зялёнай цыбулі, 3 сталовыя лыжкі смятаны, соль.

Шчаўе дакладна перабраць, дробна пасячы, зварыць у пасоленай вадзе і астудзіць. У халоднае шчаўе дадаць дробна нарэзаныя агуркі і крутое яечка, а таксама зялёную цыбульку, расцертую з соллю. Перад падачай на стол халаднік заправіць смятанай.

Вельмі добра было б пасыпаць яшчэ халаднік дробна нарэзаным укропам, а ў талеркі можна яшчэ палажыць палавінкі крутых яечак.

Халаднік мінскі

На 700 грам шчаўя трэба ўзяць 400 грам буракоў, 2-3 свежыя агуркі, 1 яечка, пучок зялёнай цыбулькі, 2 шклянкі кефіру, 2 сталовыя лыжкі смятаны, 1 сталовую лыжку цукру, укроп, соль.

Перабранае і дробна нарэзанае шчаўе зварыць у пасоленай вадзе, пасля чаго астудзіць. Асобна зварыць цэлыя буракі. Звараныя буракі абабраць і пасячы. У астыўшае шчаўе палажыць дробна нарэзаную і расцертую з соллю і жаўтком зялёную цыбульку, а таксама пасечаныя свежыя агуркі і звараныя буракі. Астуджаны вывар з буракоў працадзіць, уліць яго ў шчаўе. Дадаць таксама пасечаны бялок з яечка, цукар і кефір, збіты венічкам. Гатовы халаднік заправіць смятанай і пасыпаць пасечаным укропам.

СА СТАРОЙ КУХНІ

Суп са шчаўя

На кілаграм шчаўя трэба ўзяць 300 г мяса, 2 бульбіны, 1-2 сталовыя лыжкі смятаны, 1 шклянку хлебнай закваскі, зяляніну, соль.

У мясны булён, які яшчэ варыцца, палажыць нарэзаную бульбу і крыху падварыць. Пасля гэтага дадаць добра памытае і нарэзанае шчаўе і хлебную закваску. Гатовы суп пасыпаць пасечанай зяляніпай і уліць смятану.

Мясны булён робім наступным чынам. Спачатку варым косці. На паўтары гадзіны перад канцом варкі палажыць мяса, соль і падпечаныя моркву, цыбулю, пятрушку і, калі хто хоча, іншыя прыправы. Гатовы булён працадзіць.

Закваску робім так. Нарэзаны чэрствы чорны хлеб (75 г) падсушыць у духоўцы, пасля чаго заліць 5 літрамі кіпетню разам са 100 г жытняй мукі. Перамяшаць і пакінуць на суткі. Асобна развесці цёплай вадой 50 г жытняй мукі з 15 г дражджэй і таксама пакінуць на суткі. Атрыманую рошчыну ўліць у падрыхтаваную мяшанку, перамяшаць і пакінуць на 2-3 дні. Пасля гэтага працадзіць і перахоўваць у халодным месцы.

Халаднік

На 300-400 г буракоў трэба ўзяць 1 шклянку хлебнай закваскі, 200 г свежых агуркоў, паўшклянкі смятаны, 2 ячкі, пучок зялёнай цыбулькі, укроп, соль.

Хлебную закваску развесці кіпетнем. Палажыць у яе нарэзаныя саломкай буракі, свежыя агуркі, а таксама дробна пасечаную зялёную цыбульку і укроп, пасля чаго пасаліць. У гатовы халаднік дадаць смятану і палавінкі крутых яечак.

Гаспадыня

СОННІК

21

Вол — рэзаць яго — дастатковыя даходы; бачыць яго — шчасце, удача ў гандлі; гнаць яго — клопаты і смуткі; тлусты — блізкае шчасце; худы — дарагавізна, матэрыяльныя цяжкасці; валовае мяса (ялавічына) — добрыя адносіны з людзьмі.

Волава — шчасце ў сям'і; куль з яго — добрыя звесткі.

Волат (сілач) — добрыя навіны.

Вольнасць — іншы погляд у важнай справе.

Вольным быць — не паддайся на хітрыкі.

Воплескі — ганарлівасць задаволеная.

Воск — прастуда; тапіць яго — страта; жоўты — падманваць самога сябе; белы — здароўе; мяць — добры муж (жонка); васковыя свечкі — сямейная ўрачыстасць; фігуры з воску — нудная кампанія; васкаваць штонебудзь — будзеш падабацца людзям.

Воспа — дабрадзейства; мець яе — багацце.

Востраў — вяртанне з чужыны; зялёны — блізкае шчасце; адзінокі — цябе пакінуць сябры; быць на ім — знойдзеш шчасце.

Восці — благая будучыня.

Вось — добры занятак, мерапрыемства.

Вотруб'е — добрая гаспадарка, заробак.

Воўна — дабрабыт; купляць — новае прадпрыемства, больш даходная работа; ваўняная адзежа — рабіць дабрадзействы.

Воцат — хвараўвітасць; піць — расчараванне; разліць — да цябе аднясуцца незычліва.

Вочы — блакітныя — гарачае каханне; цёмныя — вясёлая звестка; блізарукія — страты ва ўсім; касыя — панізэнне самога сябе; гноіцца — благая будучыня; страта вачэй — нязздзейсненыя надзеі, страта прыяцеляў, разлад у каханні; апушчаныя — гарачае і патаемнае каханне.

ЗОРКА
СТАРОНКА ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ

26 мая ўсе дзеці ў Польшчы адзначаюць Дзень Маці. Прапануем вам у гэты дзень уручыць мамам свежыя кветкі, скласці пажаданні і пастарацца, каб гэты дзень быў для вашай мамы сапраўды святочным. Да ўсяго гэтага прапануем таксама размаляваць каляровымі алоўкамі нашу паштоўку і таксама ўручыць маме. Памятайце, што ўсе вашыя віншаванні толькі тады маюць сэнс, калі мама ваша не зазнае ад вас прыкрасцей, калі вы яе шануеце і стараецеся ва ўсім быць у яе першымі памочнікамі.

надвячоркам
І ранічкай ціхенька
эбудзяць.

Таня Бібіла, вуч 8 кл.
Гудзевіцкая школа

Матуліна мова

О матуліна мова, —
Наша радасць і спеў!
Дзе знайсці тыя словы —
Расказаць пра цябе?

Як жаўрук той у небе,
Будзіш песняй наўколле,
Як зярняты у глебе,
Любіш сонца і волю.

Ты звініш ручаёчкам,
Дзіва-песню співаеш,
То шапочаш лісточкам,
Дні тугі ўспамінаеш.

Ты ўсю мудрасць народа
Ў сябе чуйна ўвабрала.
Усе песні і казкі
Разам з ім ты спявала.

Ты, матуліна мова, —
Наша доля і шчасце.
Твае кожнае слова —
Скарб чароўны, багацце.

Дык спявай, дарагая,
Пра сыноў Беларусі,
Пра жыццё свайго краю,
Дзе шчаслівыя людзі!

Света Раманава, 8 кл.
Покацкая школа.

МАМА

У мамы блакітныя вочы.
Ласкава пралескамі ззяюць,
Глядзяць на мяне ўдзень
і ўночы,
Трывогу і сум адганяюць.

На твары зычлівая ўсмешка,
Ніколі яна не астыне,
І чулая маміна ласка
Ніколі мяне не пакіне.

А рукі яе залатыя
Абдымуць мяне,
прыгалубяць,
Палашчаць мяне

Падару маме

Я люблю зялёны луг.
Колькі кветачак наўкруг!
Я нарвала лепшых самых,
Падару букецік маме.

Лена Дамашук,
в. Кудрычы

У палаце горача і душна, а за акном прыветна свеціць сонейка.

Па шырокіх прыступках лесвіцы Пеця павольна спускаецца ў бальнічны скверык. Тут, на вялікай кветкавай клумбе адразу расцвіло пяць чырвоных макаў — вялікіх, прыгожых, з чорнымі кропкамі ў сярэдзіне.

Хораша ў скверыку гэтай ціхай светлай ранічай. Пеця радасна ўсміхаецца: хутка ён папраўіцца, будзе дома.

Раптам каля Пецевых ног садзіцца маленькая натапыраная птушачка. Хлопчык нахіляецца, працягвае руку. Птушка не ўцякае. „Што з ёю? — думае Пеця. — Відаць, таксама хворая".

Пецю шкада птушкі. Заўтра да яго прыйдзе мама, а хто праведае птушку? Цяжка ўздыхнуўшы, Пеця кладзе птушку на далонь. Ён упершыню бачыць яе так блізка: жоўтая дзюбка і маленькія шэрыя крыльцы. А хваста зусім няма. „Ды гэта ж птушанятка!" — здагадваецца ён. Кволае і бездапаможнае, яно спакойна сядзіць на Пецевай далоні, хістаючыся на тоненькіх ножках.

Пеця азіраецца: дзе ж мама гэтага птушаняці?

— Беднае ты маё! — шкадуе Пеця малога і кладзе яго на лісток падарожніка. — Можа крыху сагрэешся.

Птушаня заплюшчвае вочы „Відаць, і птушкам нешта сніцца, — думае Пеця і ўспамінае, што хутка прыйдзе лекар і трэба вяртацца ў палату. — Куды ж падзець птушаня? У палаце

❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀

Валянціна Ермакова

СТРЫЖАНЯТКА

❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀

трымаць не дазволяць, а яно такое малое! Загіне без ежы".

Птушаня ў руках сагрэлася, і яго шкада было турбаваць.

„Трэба знайсці гняздо", — думае хлопчык. Ён асцярожна садзіць птушаня на спінку лаўкі, а сам ідзе на пошукі.

Раптам птушаня моцна заціўкала: „Ціў, ціў, ціў!", што ў перакладзе з птушынай мовы азначае: „Мама, мама, мама!"

З-за кустоў вылецела шэрая, з доўгімі крыламі птушка. Яна асцярожна наблізілася да лаўкі: „Ці-у, ці-у, ці-у! Дзе ты было?"

Гэта мама-стрыж. Яна зрабіла некалькі кругоў над кветнікам і зноў падляцела да малога. Птушанятка павольна паднялося на тоненькіх ножках і няўпэўнена ўзлецела.

Праўда, адразу ж і апусцілася на зямлю. Мама — да яго. Яна ўвесь час была побач, быццам старалася засланіць стрыжанятка ад Пеці. Лётала над малым. Здавалася, падбадзёрвала яго: не бойся, я з табою, ляці за мной!

Птушаня ўважліва назірала за мамай, потым рашуча паднялося і... паляцела. Хоць і недалёка, да суседніх кустоў акацыі.

Доўга б яшчэ сядзеў Пеця ў скверыку, каб не паклікалі ў палату.

З таго часу хлопчык усё часцей пачаў выходзіць у скверык, дыхаў свежым паветрам, папраўляўся. І кожны раз, назіраючы за птушкамі, стараўся адшукаць сярод іх сваіх старых знаёмцаў — стрыжа-маму і малое стрыжанятка.

ДЛЯ САМЫХ МАЛЕНЬКІХ

Алесь Галуза

ДЗЯКУЙ, ВОЛЕЧКА

Волечка вельмі любіць куранятак. Яны вывеліся ў інкубатары і гадуюцца без квактухі. За імі глядзі ды глядзі, а то пагубляюцца ў агародзе. Бульбоўнік для іх — цёмны лес. Бо ў іх няма ні дарог, ні палянак. Адны толькі барозны. Па іх нялёгка малым бегаць. Добра, што навучыліся чуць Волечку. Як толькі пакліча: „Ціп-ціп-ціп" адразу ж бягуць на голас.

Аднойчы дзяўчынка сядзела на зэдліку ў двары, даставала з конаўкі проса і сыпала куранятам. Яны тоненька ціўкалі, быццам дзякавалі Волечцы.

Падляцеў шэры верабейка і таксама пачаў дзяўбсці крупы. Волечка сярдзіта махнула рукою. Верабейка ўзляцеў на плот, пакрыўджана зіркаў то на дзяўчынку, то на куранятак.

„— Мо і ён расце без мамы, як куранятки", — паспачувала Волечка. І сыпнула жменьку круп верабейку. Той зляцеў на зямлю і пачаў хуценька дзяўбсці. Падбеглі і куранятки. Волечка ўбачыла, што на ўсіх круп мала, і сыпнула яшчэ некалькі жменек проса.

Верабейка першы наздзёбўся, пырхнуў на галінку яблыні і заспяваў:

„Ч-ррр... чып... чып...! Ч-ррр... чып... чып!"

Так верабейка дзякаваў Волечцы за яе дабрату.

Мікола Чарняўскі

На каго сварыўся гром?

На каго
Сварыўся гром?
Можа, на хмурынку,
Што схавала пад крылом
Сонца на хвілінку?

На каго
Сварыўся гром?
На свавольны вецер,
Што прамчаў-прабег віхром,
Наламаўшы вецця?

На каго
Сварыўся гром?
На маланку, можа, —
Як і дзецям,
Ёй з сярпом
Бавіцца нягожа!

На каго
Сварыўся гром,
Аж зямлю хістала?
На мяне
Каб пад дажджом
З лялькай не гуляла?

На каго
Сварыўся гром?
Можа, на матулю,
Што мяне
Загнала ў дом,
Нібы пчолку ў вулей?

На каго ж
Сварыўся гром?

ЗЯРНЯТКІ

ПАДРУЧНІК РОДНАЙ МОВЫ ДЛЯ ТРЭЦЯГА КЛАСА

Аўтары Лідзія Гайдук — Мікалай Гайдук

НІХТО НЕ ЗАМАЛЫ

Паўлік з Марысяй сядзелі на ўскраіне лесу ў сонечны поўдзень, калі, як заўсёды, у той час паказаўся поезд.

— Адзін, два, тры... — пачаў лічыць вагоны Паўлік.

— Вух! — уздыхнуў паравоз і выкінуў вялізнае воблака белай пары.

— ...сем, восем...

— Іскаркі ляцяць! — усклікнула Марыся. — Якія прыгожыя!

— ...дзевяць, дзесяць...

— Паўлік, што гэта такое?! — крыкнула раптам Марыся.

Глянулі: адна іскарка замест пагаснуць — расла. Ужо не была іскаркай, толькі стала мітуслівым пламеньчыкам, які выцягваўся і папоўз цераз сухую траву ў бок суседніх дрэў.

— Глянь!.. — паўтарыла Марыся.

Але Паўлік не глядзеў, а толькі схапіў Марысю за руку.

— Бяжым!

Беглі з усяе сілы, аж дух забівала і хрыплі ад крыку:

— Ратуйце! Ратуйце! Лес гарыць!

Іх крык падняў на ногі ўсю вёску. Людзі кінуліся ў бок лесу. Запыхаўшыся, гасілі пажар, таму што ўжо некалькі дрэў пачало ахопліваць полымя.

— Хутчэй, хутчэй, бо лес згарыць!

Не згарэў. Пажар патушылі. Толькі тады людзі выцерлі засмоленыя, мокрыя ад поту, чорныя ад жару твары, уздыхнулі глыбока, з палёгкай. Хтосьці запытаў:

— Як гэта ўсё было? Хто першы заўважыў? Хто даў знаць у вёску?

Потым не маглі паверыць.

— Дзеці? З трэцяга класа?!

— Паўлік і Марыся? Такія малыя, а справіліся слаўна!

Паўлік і Марыся пачырванелі ад радасці і гордасці. Кожнае з іх не хацела прызнацца, што ім вельмі прыемна. Адказалі звычайна:

— Што там! Кожны б так зрабіў. І другі клас, і нават дашкольнікі.

Марыся дадала:

— Ніхто, вядома, не замалы на тое, каб ведаць, што ад малюсенькай іскаркі лес можа згарэць. І не толькі лес, але і дом, вёска...

Паводле Міры Яварчаковай

1. Раскажыце змест апавядання паводле плана:

а. Паўлік і Марыся сочаць за поездам. б. Ад іскры загараецца лес. в. Дзеці клічуць людзей на дапамогу. г. Сяляне тушаць пажар. д. Здзіўленне людзей. дж. Радасць і гордасць Паўліка і Марысі. дз. Ніхто не замалы.

2. Прачытайце загадкі. Адгадайце. Знайдзіце прыметнікі. Вызначце іх род і лік.

1. Жалезны ток, свіны перасcкок, а грэцкі пасад. 2. У дажджлівы дзень гуляю, а ў пагодлівы ў кутку адпачываю. 3. Маленькае, кругленькае, да неба дакінеш. 4. Залатыя горы ў летнія поры. 5. Стаіць у бары, маршчыны на тоўстай кары, галінкі густыя, лісты выразныя.

Адгадкі: 1. Скаварада, падмазка і грэцкі аладак. 2. Парасон. 3. Мячык. 4. Мэндлікі збожжа на полі. 5. Дуб.

ПАВАЖАНЫ РЭДАКТАР М. ГАЙДУК!

Пішуць да Вас вучні старэйшай групы навучання беларускай мовы ў Астраўку. Мы хочам Вам шчыра падзякаваць за падручнікі, якія вы нам прыслалі, а таксама за здымкі. Вельмі цешаць нас вашыя аўтографы на падручніках. Ад Вашага прыезду мы вучымся ў дзвюх групах — кожная па тры гадзіны ў тыдзень. Кожны з нас атрымаў „Родную мову" для чацвертага класа. Нам удалося таксама здабыць „Сярэбраную табакерку" З. Бядулі, якую мы цяпер чытаем. Да пабачэння.

Вучні VI, VII і VIII класаў

Ад рэдакцыі. У гэтым навучальным годзе ў школе ў Астраўку на Сакольшчыне дзеці пачалі вывучаць беларускую мову. І вядома, як заўсёды бывае на пачатку, у школе зусім няма беларускай літаратуры. З пісьма відаць, як дзеці цешацца адзінай кніжкай, якую ім удалося дастаць. А ў многіх з вас, мілыя чытачы, магчыма ёсць беларускія кніжкі, якімі вы ахвотна падзяліліся б з дзецьмі з Астраўка. Калі хто-небудзь з вас хацеў бы выслаць ім цікавую дзіцячую беларускую кніжку, падаем іх адрас на імя настаўніцы беларускай мовы: mgr Maria Czaban, Szkoła Podstawowa w Ostrówku, 16-113 Szudziałowo.

Васіль Сухамлінскі

ХЛОПЧЫК І ЛАНДЫШЫ

Прыйшла вясна. З зямлі пакaзалася зялёная стрэлка. Яна хутка падзялілася на два лісточкі. Лісткі зрабіліся шырокімі. А між імі паявіўся маленькі тоненькі расточак. Ён узняўся, нахіліўся да аднаго з лісточкаў і раптам аднойчы расцвіў белымі Званочкамі. Гэта былі Званочкі Ландышаў.

Белыя Званочкі Ландышаў убачыў маленькі хлопчык. Яго задзівіла прыгажосць кветак. Ён не мог адарваць вачэй ад Ландышаў. Хлопчык працягнуў руку, каб сарваць кветку.

Кветкі прашапталі хлопчыку:

— Хлопчык, навошта ты хочаш сарваць нас?

— Вы мне падабаецеся. Вы вельмі прыгожыя, — адказаў хлопчык.

— Добра, — сказалі Званочкі Ландышаў, ціха ўздыхнуўшы. — Зрывай, але перад тым, як сарвеш, скажы, якія мы прыгожыя.

Хлопчык паглядзеў на Званочкі Ландышаў. Яны былі цудоўныя. Яны былі падобныя і на белую хмарку, і на крыло голуба, і яшчэ на нешта дзіўна прыгожае. Хлопчык усё гэта адчуў, але не мог сказаць. Ён стаяў каля Званочкаў Ландышаў зачараваны прыгажосцю кветак. Стаяў і маўчаў.

— Расціце, Званочкі, — ціха прашаптаў хлопчык.

* * *

Тата б'е сына і гаворыць:

— Павер, мне гэта баліць больш, як табе.

— Дык перастань, тата. Ты ж нічога кепскага не зрабіў, чаго ж табе цярпець?

* * *

— Міхась, хто за цябе рабіў дамашняе заданне?

— Тата.

— Чаму?

— Бо мамы дома не было.

* * *

— Мама, ведаеш, наш настаўнік не ведае, як выглядае сабака.

— Не гавары абы-што.

— Праўда. Я намаляваў сабаку, а ён пытаецца, што гэта такое?

* * *

— Гэта вельмі добры і прыгожы будзільнік, але мае адзін маленькі недахоп.

— Які?

— Каб ён зазваніў, трэба яго моцна патрэсці.

* * *

— Ой, маю машыну ўкралі!

— Дык едзь трамваем!

— Ну так, але дзе я яго запаркую?

* * *

— Бабуля! У мяне будзе брацік!

— Адкуль ты гэта ведаеш, Юрачка!

— Гэта ўжо не першы раз. Аднойчы, калі мама захварэла, дык прынеслі мне сястрычку. А цяпер захварэў тата!

* * *

Маленькая Улька пытаецца ў свайго брата:

— Чаму ў лебядзяў такія доўгія шыі?

Каб на глыбокай вадзе не патапіліся, — адказвае брат.

* * *

— Скажыце, калі ласка, дзе тут блізка паштовая скрынка ёсць?

— Ідзіце проста, а як маеце шчасце, дык проста галавою ў яе ўдарыцеся.

* * *

— Які ты нядобры хлопец. Бабуля дала табе булку, а ты ёй камень кінуў у акно.

— Гэта быў не камень, а тая булка!

* * *

Кацярына Харкевіч, вучаніца 7 класа, 17-221 Старое Ляўкова, Беластоцкае ваяводства.

* * *

Аня Адамюк, вучаніца 7 класа, 17-221 Старое Ляўкова, Беластоцкае ваяводства.

* * *

Івона Харкевіч, 17-200 Гайнаўка, вул. Сталёва 6, Беластоцкае ваяводства.

* * *

БССР, 220036 г. Мінск-36, вул. К. Лібкнехта, 69, кв. 60. Алёша Зажэўскі, 3 клас.

* * *

БССР, 220036, г. Мінск-36, пер. Матвееўскі, 12, кв. 5. Дзіма Ждаnоўскі, 3 клас.

* * *

БССР, 220036, г. Мінск-36, вул Каржа, 13, кв. 26. Алег Фісун, 3 клас.

* * *

БССР, 220036, г. Мінск-36, вул. К. Лібкнехта, 86, к. 2, кв. 62. Вова Юдзін, 3 клас.

* * *

БССР, 220036, г. Мінск-36, вул. Волаха, 3, к. 1, кв. 19. Таня Трукшанава, 3 клас.

* * *

БССР, 220036, г. Мінск-36, 2 пер. Р. Люксембург, 5, кв. 22. Саша Барысёнак, 4 клас.

* * *

БССР, 220115, г. Мінск-115, вул. Асаналіева, 32, кв. 225. Лена Дахно, 5 клас.

* * *

БССР, 220115, г. Мінск-115, вул. Асаналіева, 26, кв. 165. Юля Герасіменка, 6 клас.

* * *

БССР, 220060, г. Мінск-60, вул. Р. Люксембург, 116, кв. 9. Таня Курылёнак, 5 клас.

* * *

БССР, 220115, г. Мінск-115, вул. Асаналіева, 26, кв. 165. Алёна Герасіменка, 3 клас.

* * *

БССР, 220036, г. Мінск-36, вул. Р. Люксембург, 90, кв. 16. Алёша Дрэгуш, 3 клас.

* * *

БССР, 220036, г. Мінск-36, вул. Купрыянава, 7, кв. 49. Наташа Наумюк, 6 клас.

* * *

БССР, 231800, г. Слонім-2, Гродзенскай вобласці, вул. Гагарына, 114. Марына Буткевіч, 3 клас.

* * *

БССР, 220060, г. Мінск-60, вул. Карпава, 8, кв. 77. Саша Міронаў, 4 клас.

* * *

БССР, 220036, г. Мінск-36, 2 пер. Р. Люксембург, 8, кв. 38. Віталік Лазебнік, 4 клас.

А-Д-Г-А-Д-А-Н-К-А

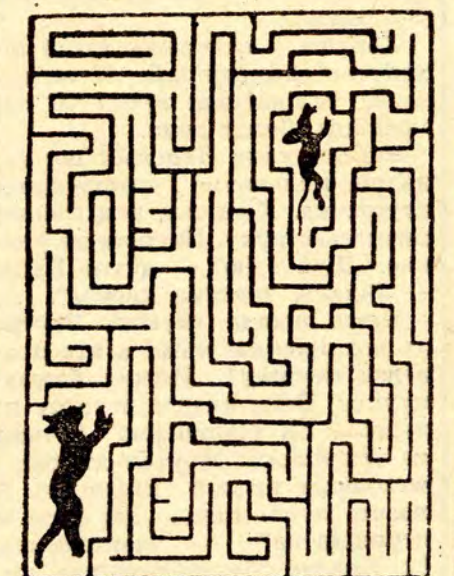

Дапамажы кату злавіць мышку.

Адрас рэдакцыі: „Зорка" 15-959 Białystok ul. Wesołowskiego 1.

Piątek 23 V — 8.10 Hist., kl. IV. 9.00 Wokół nas, kl. I—III. 9.30—12.00 Domator. 9.35 Domowe przedszkole. 10.00 DT. 10.10 Film dla II zmiany: „Dwudziesty grudnia" — film radz. 11.15 Magazyn domatora. 11.40 „Trzynasty stopień urojenia" — film CSRS. 12.00 J. pol., kl. VII. 12.50 Biol., kl. VI. 13.30 TTR — s. II Wskaz. metod. 14.00 TTR — s. II Chem. 14.50 Wokół nas, kl. I—III. 15.35 W szkole i w domu. 15.55 NURT. 16.25 Program dnia i DT 16.30 Dla młodych widzów. 16.55 Piątek z Pankracym. 17.20 DT. 17.30 Mieszkać. 17.50 Samo zdrowie. 18.00 Bez próby. 19.00 Dobranoc. 19.10 Studium. 19.30 Dziennik. 20.00 Monitor Rządowy. 20.30 „Dwudziesty grudnia" — film radz. 21.40 DT. 22.05 Zawsze po 21-ej. 22.45 Nareszcie w domu — pr. rozr.

Sobota 24 V — 7.25 TTR — s. IV Hist. 7.55 TTR — s. IV Upr. rośl. 8.25 Program dnia. 8.30 Tydzień na działce. 9.00 Sobótka. 10.30 DT. 10.40 Stare, nowe i najnowsze. 11.50 Stargard '86. 12.10 W świecie ciszy. 12.40 TV Koncert Życzeń. 13.10 Film dok. 13.25 Stargard '86. 13.45 Świat z bliska — Meksyk. 14.10 Stargard '86. 14.30 Militaria, obronność, nowoczesność — mag. publ. 15.00 DT. 15.05 Antologia dramatu powszechnego: John Osborne — „Nie do obrony". 16.40 Stargard '86. 17.00 Los. Dużego Lotka. 17.15 Studio Sport. 17.50 Skarbiec. 18.30 TV Klub Młodych. 19.00 Dobranoc. 19.10 Z kamerą wśród zwierząt. 19.30 Dziennik. 20.00 Konkurs Piosenki Eurowizji — Bergen '86. 23.00 DT. 23.10 Czas. 23.45 Kino nocne: „Okup" — film irlandzki.

Niedziela 25 V — 7.25 Wszechnica rodziny wiejskiej. 7.50 Po gospodarsku. 8.15 Tydzień. 8.55 Program dnia. 9.00 Teleranek. 10.30 DT. 10.35 Dzieje zamków — Królewskie rezydencje w dolinie Loary. 11.30 „Linda" — film węg. 12.45 Siedem Anten. 13.25 Zajechał wóz do... 13.55 Klub Sześciu Kontynentów. 14.40 Ludzie naszej epoki — Generał Karol Świerczewski 15.00 DT. 15.05 Teatr dla dzieci i młodzieży 15.55 Zajechał wóz do... 16.25 Studio 1. 17.50 Zajechał wóz do... 18.20 Antena. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.00 „Powrót do Edenu" (2) — austral. serial film. 20.45 Pegaz. 21.30 Sportowa niedziela. 22.05 Kalejdoskop 22.25 Śpiewa A. Jurksztowicz. 23.10 DT.

Poniedziałek 26 V — 13.30 TTR — s. II Fiz. 14.00 TTR — s. II Hist. 15.55 NURT. 16.25 Program dnia i DT. 16.30 Stowarzyszenie myślacych. 16.55 „Na lewo od pingwinów" — film RFN. 17.20 DT. 17.30 „Bezlitosny front" — serial NRD. 18.30 Echa stadionów. 19.00 Dobranoc. 19.10 Laboratorium. 19.30 Dziennik. 20.00 Rozmowa na telefon. cz. I. 20.15 Teatr TV: I. Iredyński — „Rytuał" — „Mały Tryptyk". cz. III. 21.20 DT. 21.40 Koncert z okazji Dnia Matki. 22.40 Rozmowa na telefon. cz II. 22.55 „Laureaci" — tel. film dok. 23.15 DT 23.20 J. niem. (28).

Wtorek 27 V — 8.10 Geogr., kl. VII. 9.00 Plast., kl. II. 9.30—12.00 Domator. 9.35 Domowe przedszkole. 10.00 DT. 10.10 Film dla II zmiany: „Avenida Paulista". 11.30 Magazyn domatora. 12.00 J. pol., kl. III lic. 13.30 TTR — s. IV Mat. 14.00 TTR — s. IV Hod. zwierz. 14.50 Plast., kl. II. 16.25 Program dnia i DT. 16.30 Akademia muzyczna. 16.55 Dla dzieci — Cojak. 17.20 DT. 17.30 Magazyn związkowy. 18.00 TV Informator Wydawniczy. 18.15 Eksport — tka... ale. 19.00 Dobranoc. 19.10 Diagnoza. 19.30 Dziennik. 20.00 Zebranie otwarte. 20.30 „Avenida Paulista" — serial brazyl. 21.50 DT. 22.10 Wieczór z Pegazem. 23.25 DT. 23.30 J. ang. (28)

Środa 28 V — 8.10 Hist. kl. VIII. 9.00 Muz., kl. II. 9.30—12.00 Domator. 9.35 Domowe przedszkole. 10.00 DT. 10.10 Film dla II zmiany: „Dzieci bawią się inaczej" — film bułg. 11.30 Zielono nam. 12.00 Nauka o człowieku. kl. VII. 12.50 J. pol., kl. II lic. 13.30 TTR — s. II Upr. rośl. 14.00 TTR — s. II Hod. zwierz. 14.50 Muz., kl. II. 15.55 NURT. 16.25 Program dnia i DT. 16.30 Krąg. 16.55 Tik-Tak. 17.20 DT. 17.30 Los. Express i Super Lotka. 17.40 „Dzieci bawią się inaczej" — bułg. film fab. 19.00 Dobranoc. 19.10 Archiwum XX wieku 19.30 Dziennik. 20.00 Publicystyka. 20.15 „Lekcja niemieckiego" — film RFN. 22.15 DT. 22.40 Trybuna Sejmowa. 23.25 DT. 23.30 J ros. (28).

Czwartek 29 V — 8.55 Program dnia. 9.00 Film dla dzieci: „Jak kot dostał spodenki", „Wspaniały świat Walta Disneya". 10.00 Odbicia w szkle. 10.30 DT. 10.35 Sławne utwory fortepianowe. 11.15 Film dok. 12.00 Poranek symfoniczny — Rossini. 13.00 Teatr dla dzieci — „Złote wrota". 13.50 Ocalić od zapomnienia. 14.20 Między wiosną a latem. 17.30 „Rapsodia Bałtyku" — pol. film arch. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.00 „Sugarland Express" — amer. film fab. 21.45 Pegaz z Bułgarii. 22.15 Alex Band — Przeboje świata. 22.45 DT.

Bielsk Podlaski Trzeba grać — USA 26 V. Czułe słówka — USA 27 V—1 VI.

Czeremcha Długowieczna rodzinka — jug. 31 V—1 VI.

Czyże Eskimosce jest zimno — węg. Szatnia pełna królików — węg. 28 V—1 VI.

Hajnówka Sam pośród swoich — pol. 26. Sprzedawca kapeluszy — fr. 27—30 V. Groistoke: Legenda Tarzana — ang. 31 V—1 VI.

Michałowo Więzień Brubaker — USA 27 V—1 VI.

Mielnik Idol — pol. 28—29 V. Powrót Jedi — USA 31 V—1 VI.

Milejczyce Rok spokojnego słońca — pol. 28 V—2 VI.

Orla Na ringu — rum. 28 V—1 VI.

Rajsk Tajemnica Aleksandra Dumasa — czes. 28 V—1 VI.

ШТО? ДЗЕ? КАЛІ?

Дзень	Стыль		Святы, імяніны		Сонца усх.-зах.	Месяц усх.-зах.
	новы	стары				
нядзеля	25	12	Урбана, Грыгорыя	Германа, Ермалена	4.28-20.39	23.34-5.00
панядзелак	26	13	*Дзень Маці*, Паўліна	*Дзень Маці*, Ал-дра	4.27-20.40	00,31-6.00
аўторак	27	14	Яна, Юльюша	Сідара, Максіма	4.26-20.41	1.00-7.19
серада	28	15	Аўгусціна, Ярараміра	*Прапалавенне*	4.25-20.42	1.09-8.47
чацвер	**29**	**16**	**Божае Цела**	**Аляксандры, Музы**	**4.24-20.44**	**1.33-10.14**
пятніца	30	17	Фелікса, Фердынанда	Сцяпана, Андроніка	4.23-20.45	1.50-11.38
субота	31	18	Анелі, Петранелі	Клаўдзіі, Юліі	4.22-20.46	2.03-12.57

ГАДАВІНЫ

150 гадоў таму назад

28.5.1836 г. нар. польскі лінгвіст, этнограф, музыказнавец *Ян Карловіч* (пам. 14.6.1903 г.), запісваў і публікаваў таксама беларускія народныя песні, казкі і іншыя фальклорныя творы у тым ліку і на Беласточчыне, сябраваў з беларускімі пісьменнікамі і грамадскімі дзеячамі, між іншым, з Францішкам Багушэвічам.

145 гадоў таму назад

25.5.1841 г. нар. у маёнтку Мілкаўшчына на Гродзеншчыне польская пісьменніца Эліза Ажэшка (пам. 18.5.1910 г.), аўтар рамана „Над Нёманам" (1887), аповесцей „Нізіны" (1883), „Дзюрдзі" (1885), „Хам" (1888) і інш. Прыхільна ставілася да беларускага народа, сябравала з Ф. Багушэвічам.

90 гадоў таму назад

30.5.1896 г. нар. беларускі акцёр і рэжысёр Канстанцін Саннікаў (пам. 12.7.1965 г.), на сцэне з 1916 г., адзін з заснавальнікаў Беларускага дзяржаўнага тэатра (1920), першая роля Аляксея ў беларускай інсцэніроўцы апавядання Э. Ажэшка „У зімовы вечар", сярод шматлікіх таксама Максімільяна (у народнай драме „Цар Максімільян") і інш., рэжысура пастановак: К. Крапівы „Партызаны", „Пяюць жаваранкі", „Людзі і д'яблы" і інш.

60 гадоў таму назад

26.5.1926 г. паўстала творчае аб'яднанне беларускіх пісьменнікаў „Узвышша", якое адыграла важную ролю ў развіцці беларускай літаратуры, належалі да яго: К. Чорны, К. Крапіва, А. Бабарэка, У. Дубоўка, З. Бядуля і інш.

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ У „НІВЕ"

Трымаць уладу! ● У Беларусі музыка стала паўсюднай ● Весткі з БССР ● Лішнія на Захадзе ● У „Белавежы" вершы Я. Чыквіна, М. Базылюк, Ю. Баены, Я. Шостак, А. Анішэўскай, афарызмы Р. Бутайлы і ўражанні М. Махнацкага ад вершаў Надзі Артымовіч ● Трэба працаваць з сэрцам на роднай ніве! — заклікаюць бельскія педагогі ● Дзеці — кветкі (ці?) шчасця ● Стары, каму ты патрэбны? ● Чэмпіянат Бельскай гміны ● Запушчаная Нараўка ● Добра аб краме ў Рыбаках ● Ваенныя сцежкі завялі пад Монтэ-Касіна ● „Зорка" ● Слухаем і спяваем „Толькі з табою" ● У беларускай кухні — малочныя супы ● Соннік ● Сардэчныя тайны ● Што-дзе-калі? ● Гумар

МУЗЕЙНЫ ФОНД

Грамадскі камітэт пабудовы Музея помнікаў беларускай культуры праводзіць збор грошай на пабудову музея. Ахвяраванні трэба дасылаць на такі адрас:

Bank Spółdzielczy w Hajnówce Nr Konta 905217-1922-132.

У замежнай валюце: Narodowy Bank Polski I Oddział w Białymstoku nr rachunku walutowego 5018-24325-151-6787.

Спісак чарговых ахвяравальнікаў:

426. Ян Фабіянскі (Беласток) — 1500 зл.
427. Яўген Вапа („Прысутнасць" — „Ніва") — 637 зл.
428. Канстанцін Пятэльскі („Ніва") — 588 зл.
429. Аляксандр Максымюк („Прысутнасць" — „Ніва") — 490 зл.
430. Рэдакцыйны калектыў выдання „Пана Тадэуша" („Ніва") — 490 зл.
431. Ян Здольнік („Прысутнасць" — „Ніва") — 141 зл.
432. Юрый Ляшчынскі („Прысутнасць" — „Ніва") — 98 зл.
433. Крысціна Саковіч („Прысутнасць" — „Ніва") — 98 зл.
434. Рыгор Сурэль („Ніва") — 98 зл.
435. Канстанцін Сідаровіч („Ніва") — 98 зл.

Дзякуем.

Паведамляем таксама, што цэнтры збірання экспанатаў для музея знаходзяцца ў наступных месцах:

- у Пачатковай школе ў Рыбаках, гміна Міхалова,
- у будынку былога ПЗГС у Гайнаўцы,
- у клубе БГКТ у Бельску, вуліца Міцкевіча 50/54,
- у клубе БГКТ у Гайнаўцы, вуліца Вызвалення 6,
- у Гмінным камітэце ПАРП у Мілейчыцах,
- у Саколцы, вуліца Варынскага 1,
- у ГП БГКТ у Беластоку, вуліца Варшаўская 11.

Чакаем экспанатаў або інфармацыі аб месцы іх знаходжання.

Наш адрас: Społeczny Komitet Budowy Muzeum Zabytków Kultury Białoruskiej, 17-200 Hajnówka, ul. Wyzwolenia 6.

Тэлефон 28-89.

Орган Галоўнага праўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства. Рэдагуе калектыў: Вера Валкавыцкая, Георгій Валкавыцкі (галоўны рэдактар), Мікалай Гайдук (намеснік галоўнага рэдактара), Валянціна Жэшка (карэктар), Мірослава Лукша, Яўгенія Палоцкая (кіраўнік канцылярыі), Уладзіслаў Петрук (мастак), Віктар Рудчык, Марыя Федарук (машыністка), Міхал Хмялеўскі, Яніна Чэрнякевіч, Ада Чэчуга (сакратар рэдакцыі), Сакрат Яновіч (тэхнічны рэдактар).

Адрас рэдакцыі:

„Niwa"
ul Wesołowskiego 1
15-950 Białystok skr poczt 149
tel 232-41

Wydawca Białostockie Wydawnictwo Prasowe 15-950 Białystok ul Wesołowskiego 1

Druk Białostockie Zakłady Graficzne w Białymstoku Cena prenumeraty kwart 105 zł. półr 208 zł; rocznej 416 zł

WARUNKI PRENUMERATY:

dla osób prawnych — instytucji i zakładów pracy:

- instytucje i zakłady pracy zlokalizowane w miastach wojewódzkich i pozostałych miastach w których znajduje się siedziba Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" zamawiają prenumeratę w tych Oddziałach;
- instytucje i zakłady pracy zlokalizowane w miejscowościach gdzie nie ma Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" i na terenach wiejskich opłacają prenumeratę w urzędach pocztowych i u doręczycieli;

dla osób fizycznych — indywidualnych prenumeratorów:

- osoby fizyczne zamieszkałe na wsi i w miejscowościach gdzie nie ma Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" opłacają prenumeratę w urzędach pocztowych i u doręczycieli;
- osoby fizyczne zamieszkałe w miastach — siedzibach oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" opłacają prenumeratę wyłącznie w urzędach pocztowych nadawczo-oddawczych właściwych dla miejsc zamieszkania prenumeratora. Wpłaty dokonuja używając „blankietu wpłaty" na rachunek miejscowego Oddziału RSW „Prasa-Książka-Ruch"

Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch" Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw ul Towarowa 28 00-958 Warszawa konto NBP XV Oddział w Warszawie Nr 1153-201045-139-11. Prenumerata ze zleceniem wysyłki za granicę pocztą zwykłą jest droższa od prenumeraty krajowej o 50 proc dla zleceniodawców indywidualnych i o 100 proc dla zlecających instytucji i zakładów pracy

Termin przyjmowania prenumeraty na kraj i za granicę:

do dnia 10 listopada na I kwartał i półrocze roku następnego oraz cały rok następny.

do dnia 1 każdego miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty roku bieżącego

Zam. 849/86 r. Nakład 4.500 egz. R-1

СЛУХАЕМ І СПЯВАЕМ

Змяшчаем словы песні, якую вы пачуеце ў беларускай перадачы па Беластоцкаму радыё ў суботу 25 мая г.г. а 18-ай.

ВЯНЕ РУТА

Вяне рута ля прысада
Чарнявая дзеўчынонька мне прынада. біс

І не еў бы, і не піў бы —
Да дзяўчыны чарнабрывай паляцеў бы. біс

Паляцеў бы, ды не мушу —
Разлюбіла чарнявая сэрцэ, душу. біс

Ці ты п'яны, ці схмяліўся,
Што ў такую некрасівую ўлюбіўся? біс

Я й не п'яны, не схмяліўся —
У дзявочы чорны вочы я ўлюбіўся. біс

Вяне рута ля прысада —
Чарнявая дзеўчынонька мне прынада. біс

СПЕКТАКЛЬ З АНТРАКТАМ

Пасля абеду жонка ўпраўлялася з хатнімі справамі, а ён як звычайна спаў. Аднойчы яму прыснілася, што ён у тэатры глядзіць цікавы спектакль... Калі жонка разбудзіла, ён злосна буркнуў:

— Што табе трэба? Я такі цікавы спектакль глядзеў.

— Хацела папрасіць, каб дапамог... — кажа жонка. — Але, калі такая справа, кладзіся зноў, а то спектакль можа скончыцца.

З далёкага мінулага.

— Як скончыцца матрыярхат, ох, і пагуляем!

НІЎКА

НЕ ЦЯМІЎ

Суддзя: — Падсудны, якімі меркаваннямі вы кіраваліся, калі на вуліцы чапляліся да гэтай грамадзянкі?

Падсудны: — Грамадзянін суддзя, пра якія меркаванні можна казаць, калі тады я зусім нічога не цяміў.

ЗАДАВОЛЕНЫ

— Дзед Яўхім! Чаму гэта вы бабулю Яўдоху пакінулі, а з маладою ажаніліся?

— Ды ну яе к чорту — спаць начамі не дае: то кашляе, то храпе, то стогне. А маладая — зусім іншая справа! Звечара як выпрыхне з хаты, то аж раніцай прыбяжыць.

АСАБЛІВАСЦЬ

Выкладчык аўташколы пытае адну з курсантак:

— Адкажыце, у чым заключаецца асаблівасць вуліцы з аднабаковым рухам?

— У тым, што ў іншую машыну можна ўрэзацца толькі ззаду...

ЗАГАДКА

— Ведаеш, што такое сігарэта?

— ?

— Ядавітая палачка з агеньчыкам на адным канцы і самагубцам на другім.

БЯЗВЫХАДНАЕ СТАНОВІШЧА

— Як сталася, што ты да яе пасватаўся?

— А так: мы сядзелі і гаварылі, урэшце я ўжо не ведаў, пра што яшчэ гаварыць...

Няспынна павышаў кваліфікацыю: здольны, вельмі здольны, здольны на ўсё.

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

Англічанка пытае сяброўку, што выйшла замуж за шатландца:

— І як твой муж? Ашчадны?

— О, так! Ён сапраўдны шатландзец! Ужо трэці год ухітраецца карыстацца адным і тым жа адрыўным календаром.

*

Дзве бабулі ўпершыню ў жыцці прыйшлі на іпадром. Адна з іх набралася адвагі і паставіла на каня пад нумарам пяць. Конь фінішаваў апошнім.

— Дзякуй Богу! — уздыхнула бабуля. — Што б я рабіла, калі б я яго выйграла?..

*

На цёмнай вуліцы раздаўся голас:

— Рукі ўніз!

— Напэўна, містэр, вы хацелі сказаць — угору?

— Даруйце, пане, я ўжо стары і ўсё блытаю. Праклятты склероз...

ПАМЯЦЬ

Аб тым, што Ахілес-герой
Быў роўны ўсім багам па сіле
Аб тым, што смела йшоў у бой
Сягоння многія забылі.

Бывае ж, хутка свет забудзе
Пра мужнасць, смеласць, дабрату
І толькі заўжды помніць будзе
Пра ахілесаву пяту.

Ліяна Даскалава

З „Весніка Задрыпоніі"

НАВІНЫ ЖЫВЁЛАГАДОЎЛІ

Карова Пегаска дала малако павышанай тлустасці. „Гэтага мы дасягнулі, — сказала ў інтэрв'ю даярка Г. Бычкоўская, — тым, што паілі рэкардсменку малаком 6-працэнтнай тлустасці".

АБ'ЯВА

У яслі № 87 тэрмінова патрабуюцца на пастаянную працу трэнеры па спартыўнай гімнастыцы, фігурнаму катанню, каратэ, нянькі. Звяртацца кругласутачна.

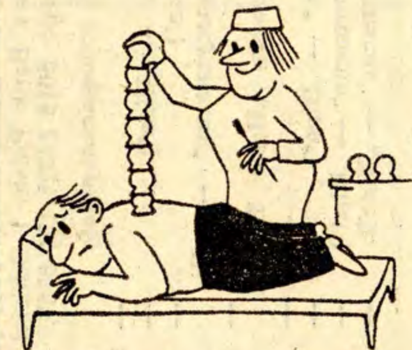

Курёзы

ГІСТОРЫЯ З ГЕАГРАФІЯЙ

Вучням Злучаных Штатаў прывіваюць гордае пачуццё, што яны жывуць у найлепшай краіне свету. Ды вось пры праверцы ведаў старшакласнікаў дванццаць працэнтаў з іх не патрапілі знайсці сваёй краіны на геаграфічнай карце, а яшчэ дваццаць працэнтаў „далучылі" Бразілію да Злучаных Штатаў.

НУ І НУ!

Па сведчанню газеты „Аль-Ахрам" на кожнага егіпецкага суддзю ў год у сярэднім прыходзіцца аж чатыры тысячы спраў. А паколькі з такой колькасцю справіцца цяжка, то разбор многіх з іх зацягваецца на дзесяткі год. Адна судовая справа ў суддзі Муфіда Абдурахмана працягваецца... 41 год. Паколькі сам ён ужо памёр, справу даводзіць яго сын.

ПРАДПІСАННЕ

„Грамадзяне, грып заразны. Калі вы захварэеце, падумайце аб тым, хто вас акружае. Чхайце на іх на адлегласці не менш, чым адзін метр".

(З памяткі хворамy грыпам).

Чым больш уласных недахопаў, тым цяжэй убачыць чужыя здабыткі.